

Forslag

til

Lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse

(Opfølgning på dele af anbefalinger fra Natur- og Landbrugskommissionen om etablering af et Grønt Danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer og indførsel af et vejledende bødeniveau for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven)

§ 1

I lov om planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 587 af 27. maj 2013, som ændret ved lov nr. 1631 af 26. december 2013, foretages følgende ændringer:

1. I § 11 a indsættes efter nr. 12 som nyt nummer:
"13) udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i Grønt Danmarkskort, samt for prioritering af kommunalbestyrelsens naturindsats indenfor Grønt Danmarkskort, jf. stk. 2-4,"

Nr. 13-20 bliver herefter nr. 14-21.

2. I § 11 a indsættes som *stk. 2-4*:

"Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal ved udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, jf. stk. 1, nr. 13, anvende Digitale Naturkort.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal ved udpegning af eksisterende og potentielle områder, jf. stk. 1, nr. 13, anvende følgende nationale kriterier i prioriteret rækkefølge:

- 1) Eksisterende Natura 2000-områder på land samt øvrige eksisterende værdifulde naturområder.
- 2) Nye naturområder, som udvider eller skaber sammenhæng mellem eksisterende værdifulde naturområder, herunder indenfor og mellem Natura 2000-områder.
- 3) Naturområder, som samtidig bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning- og forebyggelse, et bedre vandmiljø eller rekreation.

Stk. 4. Ved udpegningen af eksisterende og potentielle naturområder, jf. stk. 1, nr. 13, skal kommunalbestyrelsen sikre sammenhæng med nabokommuners udpegning af eksisterende og potentielle naturområder."

3. I § 11 e, stk. 1, indsættes efter nr. 2 som nyt nummer:

"3) grundlaget for udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i Grønt Danmarkskort, jf. § 11 a, stk. 1, nr. 13."

Nr. 3-10 bliver herefter nr. 4-11.

§ 2

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013, som ændret senest ved § 19 i lov nr. 86 af 28. januar 2014, foretages følgende ændringer:

1. § 3, *stk. 4*, ophæves.

2. Efter § 3 indsættes:

»§ 3a. Der må ikke foretages gødskning og sprøjtning på arealer, der er omfattet af bestemmelserne i § 3, stk. 2 og 3, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om undtagelser fra stk. 1.

Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at ministeren i helt særlige tilfælde kan dispensere fra stk. 1.«

3. I § 65, *stk. 3*, indsættes efter »§ 3, stk. 1-3,«: »§ 3a, stk. 1, for så vidt angår sprøjtning«

4. I § 71, stk. 4, nr. 4, indsættes efter "§ 3, stk. 1, 2 og 3,": "§ 3a, stk. 1,"

5. I § 89, stk. 1, nr. 1, indsættes efter "§ 3, stk. 1, 2 og 3,": "§ 3a, stk. 1,"

6. I § 89 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Ved udmåling af bødestraf skal der lægges vægt på de hensyn, der er nævnt i § 1. Det er en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv.«
Stk. 5-10 bliver herefter stk. 6-11.

7. I § 89, stk. 7, der bliver stk. 8, ændres »stk. 6« til »stk. 7«.

8. I § 89, stk. 8, der bliver stk. 9, ændres »stk. 6 og 7« til »stk. 7 og 8«.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. marts 2015.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal ved førstkomende revision af kommuneplanen, der sker på baggrund af strategien for kommuneplanlægningen i henhold til § 23 a vedtage retningslinjer for udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i Grønt Danmarkskort, samt for prioritering af kommunalbestyrelsens naturindsats indenfor de områder, som indgår i Grønt Danmarkskort, efter § 11 a, stk. 1, nr. 13.

Stk. 3. § 2, nr. 2 og 3 træder i kraft den 1. september 2017

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Med lovforslaget følges der op på tre anbefalinger fra Natur- og Landbrugskommissionen.

På planlovens område foreslås det, at kommuneplanerne fremover skal indeholde kommunernes udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, samt hvilke retningslinjer, der ligger til grund for kommunalbestyrelsens prioritering af sin naturindsats inden for og dermed bidrage til realiseringen af Grønt Danmarkskort.

Den foreslåede udpegning skal ske ved anvendelse af Digitale Naturkort og nationalt fastsatte kriterier. Digitale Naturkort vil udgøre det faglige grundlag for den kommunale naturplanlægning og kommunalbestyrelsernes prioritering af den lokale afgrænsning af og indsatser i de områder, der indgår i Grønt Danmarkskort. Det foreslås endvidere, at ved udpegningen af eksisterende og potentielle områder skal sammenhængen med nabokommuners udpegninger af eksisterende og potentielle naturområder sikres. Endelig foreslås det, at kommunalbestyrelserne i kommuneplanerne skal redegøre for grundlaget for deres udpegning af eksisterende og potentielle naturområder.

På naturbeskyttelseslovens område foreslås det at gennemføre Natur- og Landbrugskommissionens anbefaling om at indføre et forbud mod gødskning og sprøjtning på § 3 arealer. Det foreslås således, at der indføres et forbud mod gødskning og sprøjtning på arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3. Det foreslås endvidere, at ministeren i en bekendtgørelse kan fastsætte nærmere regler om undtagelser fra forbuddet mod gødskning og sprøjtning og om ministerens mulighed for at meddele dispensation. Det foreslås, at kommunalbestyrelsen efter lovens § 65, stk. 3, kan dispensere til engangsforanstaltninger med sprøjtning mod invasive ikkehjemmehørende arter mv., herunder fx hvor sprøjtning indgår som et tidsbegrænset led i en plan for bekæmpelse af invasive ikkehjemmehørende arter.

Det påtænkes aktuelt at undtage arealer, der anvendes til afgræsning for økologiske husdyr, fra forbuddet mod gødskning, sådan at hidtidig lovlig drift i form af gødskning kan fortsættes på disse arealer. Denne undtagelse fra forbuddet understøtter regeringens målsætning for økologisk jordbrug.

Der påtænkes ikke generelle undtagelser fra det foreslåede forbud mod sprøjtning. Kommunalbestyrelsen gives mulighed for at dispensere til engangsforanstaltninger med sprøjtning til bekæmpelse af invasive ikkehjemmehørende arter mv.

Derudover foreslås det at indføre et vejledende bødeniveau for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven. Denne del af lovforslaget sigter mod at hæve bødeniveauet for de simple sager om overtrædelse af naturbeskyttelsesloven, der er straffebelagt efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, eller regler udstedt i medfør af § 89, stk. 3. Forslaget skal desuden medvirke til, at praksis ensrettes, således at bødeniveauet er ensartet i sammenlignelige sager. Der foreslås endvidere et skærpet vejledende bødeniveau for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3.

Det foreslås, at ændringerne i planloven får virkning fra ikrafttrædelsen, således at kommunerne senest ved den kommende revision af kommuneplanlægningen i 2017 skal udarbejde retningslinjerne. Ændringerne af naturbeskyttelsesloven foreslås at træde i kraft henholdsvis den 1. marts 2015 og den 1. september 2017.

1.1. Formål og baggrund

Regeringen nedsatte i marts 2012 Natur- og Landbrugskommissionen som en uafhængig kommission, der skulle fremsætte anbefalinger til, hvordan dansk landbrug og natur kan udvikles bæredygtigt både på kort og lang sigt. Natur- og Landbrugskommissionen udkom med sine anbefalinger i april 2013. En af disse anbefalinger angår etableringen af et nationalt naturnetværk. Baggrunden herfor er, at der efter Natur- og Landbrugskommissionens vurdering, er behov for mere natur i Danmark og for en bedre sammenhæng mellem naturarealerne for derved at sikre spredningsmuligheder for dyr og planter. Kommissionen har også vurderet, at der er behov for mere kvalitet i naturen og for flere store naturområder med naturlig variation og dynamik. Natur- og Landbrugskommissionen understreger, at

en forøgelse af naturarealet vil skulle foregå over mange år og udmøntes i store dele af landet gennem forskellige typer projekter. En sådan langsigtet indsats kræver en overordnet prioritering, koordinering og planlægning.

Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger har været drøftet i et tværministerielt samarbejde med repræsentanter fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri/NaturErhvervstyrelsen, Ministeriet for Klima, Energi og Bygninger/Energistyrelsen samt Miljøministeriet/Naturstyrelsen (afrapportering fra august 2013). Det tværministerielle samarbejde har bl.a. baseret sin model på et udredningsprojekt fra DCE, Nationalt Center for Miljø og Energi, v. Aarhus Universitet (august 2013) "Fagligt grundlag for udpegning et naturnetværk i Danmark" og rapport om "Udpegning af økologiske forbindelser og særlige naturområder i kommuneplan 2009" fra Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, v. Københavns Universitet (maj 2013).

Lovforslaget er baseret på det tværministerielle samarbejdes løsningsforslag.

Det bemærkes, at der i lovforslaget foreslås anvendt begrebet "Grønt Danmarkskort" i stedet for "nationalt naturnetværk". Der er ikke hermed indholdsmæssigt tiltænkt ændringer i forhold til anbefalingen fra Natur- og Landbrugskommissionen og det tværministerielle samarbejde herom.

Kommunalbestyrelserne planlægger allerede i dag for eksisterende og potentielle områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og eksisterende og potentielle økologiske forbindelser. Der er imidlertid forskel på, hvor meget og hvilken natur den enkelte kommunalbestyrelse udpeger. Det er derfor regeringens opfattelse, at kvaliteten af og ensartetheden i den nuværende kommunale planlægning generelt kan forbedres. Med kommunernes kommende planlægning for Grønt Danmarkskort skal kvaliteten af planlægning for områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og økologiske korridorer øges, herunder at Natura 2000-områder og truede og sjældne arter indgår med større vægt.

Grønt Danmarkskort vil i første omgang vise beliggenheden af den eksisterende og potentielle værdifulde natur. Efter den første udpegning af Grønt Danmarkskort ved den kommende revision af kommuneplanlægningen i 2017 skal Grønt Danmarkskort udvikles løbende som en del af kommuneplanrevisionerne hvert fjerde år og tilhørende statslige mål og krav.

Grønt Danmarkskort skal udgøre den overordnede ramme for, kommunalbestyrelsernes naturplanlægning og samtidig være styrende for den langsigtede prioritering af ressourcer og bevillinger til ny og bedre sammenhængende natur i Danmark. Realiseringen af Grønt Danmarkskort forventes at foregå gradvist i den takt, der afsættes ressourcer til naturinitiativer.

I lovforslaget spiller kommunerne en afgørende rolle, fordi kommunerne som led i strukturreformen, der trådte i kraft 1. januar 2007, dels fik hovedansvaret for naturbeskyttelse og naturpleje, dels fik kompetencen for planlægning af det åbne land. Med udgangspunkt i kommunernes lokalkendskab kan kommunalbestyrelserne sikre, at både udpegningen og realiseringen af Grønt Danmarkskort tilpasses forholdene i de enkelte kommuner. Forslagets § 11 a indeholder derfor også et krav om, at kommunalbestyrelserne i retningslinjer beskriver prioriteringen af kommunalbestyrelsens naturindsats indenfor Grønt Danmarkskort, herunder udmøntningen af naturbeskyttelseslovens bestemmelser om pleje af § 3-arealer, Natura 2000-arealer og eventuelle fredede områder, som kommunen ejer samt kommunale naturprojekter, f.eks. såkaldte LIFE-projekter. Det er ikke intentionen med bestemmelsen at påføre kommunen nye udgifter til pleje af eksisterende natur og etablering af ny natur men at sikre, at prioriteringen og forvaltningen af den kommunale naturindsats sker i overensstemmelse med formålet med Grønt Danmarkskort.

En realisering af Grønt Danmarkskort vil ske gennem en målretning af de eksisterende naturindsatser, herunder særligt implementeringen af Natura 2000-planerne. Det er også forventningen, at fremtidige tilskudsordninger vil kunne målrettes naturområder i Grønt Danmarkskort. Derudover forventes også øvrige EU-fonde, særligt LIFE-programmet, at være oplagte eksterne finansieringskilder, der vil kunne bidrage til realiseringen. Også Den Danske Naturfond kan bidrage til realiseringen af Grønt Danmarkskort.

Den eksisterende naturindsats er i vidt omfang baseret på frivillighed hos lodsejere: Lodsejere kan vælge at anvende de tilskudsmuligheder, som findes nationalt og under EU's Landdistriktsprogram, til f.eks. at finansiere en omlægning af landbrugs- eller skovbrugsdriften til mere naturvenlig drift, udtagning af lavbundsarealer og skovrejsning. Intentionen med lovforslaget er at bygge videre på frivillighed. Det er således hensigten med forslaget, at Grønt Danmarkskort gradvist realiseres ved hjælp af statens, kommunernes og privates indsats for naturpleje, naturgenopretningsprojekter, vådområdeprojekter og skovrejsning m.v. Kommunernes udpegede Grønne Danmarkskort skal udgøre den overordnede, strategiske ramme for sådanne naturindsatser.

Den generelle beskyttelse i naturbeskyttelseslovens § 3 af en række naturtyper er, med baggrund i den fremadskridende forringelse og reduktion af de udyrkede eller ekstensivt udnyttede naturarealer, successivt blevet udvidet fra 1975 og senest med vedtagelse af naturbeskyttelsesloven, jf. lov nr. 9/1992 med en præciserende lovændring vedrørende biologiske overdrev, jf. lov nr. 454/2004. Formålet med beskyttelsen – der har form af et forbud mod at foretage tilstandsændringer – er at opretholde de natur- og miljømæssige værdifulde naturtyper, som dyrkes ekstensivt eller henligger uudnyttede. Samtidig kan § 3-beskyttelsen ses som et væsentligt led i opfyldelsen af målsætninger i de internationale naturbeskyttelseskonventioner, som Danmark har tiltrådt. § 3-beskyttelsen indebærer bl.a. beskyttelse af en række naturtyper og levesteder for arter, som er omfattet af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne og bidrager derfor i væsentlig omfang til Danmarks implementering af EU's naturbeskyttelsesdirektiver.

Natur- og Landbrugskommissionen foreslår i deres rapport "Natur og Landbrug – en ny start" fra april 2013, som led i deres anbefaling om bedre beskyttelse af naturarealer, at der fastsættes regler, som forbyder eller begrænser muligheden for at gødske og sprøjte på § 3-beskyttede naturarealer. Kommissionen begrundet forslaget med, at de ca. 340.000 ha beskyttede naturarealer, der udgør betydelige levesteder for mange vilde plante- og dyrearter, er afgørende for den biologiske mangfoldighed i Danmark. For at undgå yderligere tab af naturværdier skal muligheden for fortsat at gødske og sprøjte disse arealer begrænses.

Forbuddet imod gødsning vil gælde alle arealer, der er omfattet af § 3, stk. 2 og 3, men vurderes i praksis at have betydning for estimeret ca. 35.000 ha eng- og strandengsarealer inkl. strandoverdrev, hvorpå der kan have været en hidtidig lovlig drift med gødsning. For de øvrige § 3-beskyttede naturtyper gælder der som udgangspunkt allerede et sådan forbud, enten efter bemærkningerne til naturbeskyttelsesloven eller fordi der ikke er en eksisterende drift med gødsning. Der er derfor ikke en hidtidig lovlig drift at fortsætte. Estimatet for de berørte arealer er foretaget på baggrund af de eksisterende data og med de mulige usikkerheder, der knytter sig til disse datasæt for den vejledende registrering af beskyttede § 3-områder i Danmarks Miljøportal pr. august 2013 og tal for tildelte gødningsnormer til de pågældende arealer pr. august 2013.

Belastning med kvælstof og fosfor ensretter naturen med tab af mangfoldighed til følge, fordi nogle få arter og naturtyper fremmes på bekostning af andre. Herved udvikles en artsfattig natur med arter, der netop er tilpasset et højt næringsstofniveau. Ved forøget tilførsel af kvælstof vil planternes vækst forøges og enkelte plantearter tilpasset et højt næringsstofindhold vil vinde frem på bekostning af de øvrige arter. De mange arter, som naturligt er tilpasset et moderat eller lavt næringsindhold vil blive overvokset. Når der sker en ensretning og forarmelse af plantevæksten, vil det også få følger for insekter, fugle og pattedyrsarter, som får et mindre varieret fødegrundlag uanset om de ernærer sig af planter eller insekter eller småpattedyr. Mængden af tilgængeligt kvælstof er naturligt lav og de fleste plantearter er derfor tilpasset et lavt kvælstofniveau.

I perioden 2007 til 2011 er sprøjtemidlernes belastning i Danmark steget med 35 %. Regeringens overordnede mål er at reducere belastningen med sprøjtemidler med 40 % ved udgangen af 2015 set i forhold til den beregnede sprøjtemiddelbelastning i 2011. En afgift skal fremme anvendelsen af mindre belastende sprøjtemidler, mens andre initiativer skal supplere på arealanvendelsen. Dette fremgår af Regeringens sprøjtemiddelstrategi 2013-2015 Beskyt vand, natur og sundhed fra februar 2013. Sprøjtemiddelstrategien fastsætter et politisk ambitiøst mål og har samtidig til formål at sikre, at Danmark kan leve op til sin forpligtelse i forhold til EU's rammedirektiv for bæredygtig anvendelse af pesticider (2009/128/EF). Forbuddet mod anvendelse af sprøjtemidler på § 3-beskyttede arealer udgør et væsentligt bidrag til at reducere sprøjtemidlernes negative indvirkning på natur og biodiversitet.

Anvendelse af sprøjtemidler i sig selv og yderligere sammen med en høj næringsstatus betyder et markant fald i den biologiske mangfoldighed herunder tab af plante- og insektliv. Sprøjtemidler er designet til specifikt at bekæmpe bestemte skadevoldere herunder f. eks. ukrudt, insekter eller svampe mv. DCE vurderer, at brug af sprøjtemidler på naturarealer vil have en negativ virkning på naturindholdet og det biologiske samspil mellem arterne på disse arealer. § 3-beskyttede arealer kan blive påvirket af sprøjtemidler ved direkte sprøjtning, afdrift fra naboarealer og atmosfærisk transporteret afdrift. Ud over en negativ påvirkning af floraen har en reduceret plantediversitet som følge af herbicidpåvirkning betydning for de dyr, der enten lever af eller på én eller flere af de plantearter, der bliver påvirket. Sprøjtning med insekticider i § 3-områder er problematisk pga. den direkte påvirkning af de tilstedeværende insekter og evt. andre følsomme dyrearter, samt for fødegrundlaget for de dyr, herunder mange fugle og fugleunger, som lever af insekterne.

Formålet med indførelsen af forbuddet mod gødsning og sprøjtning af de generelt beskyttede naturtyper, i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, er at sikre en væsentlig forbedring af biodiversiteten på de beskyttede naturområder i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens formål og formålet med naturbeskyttelseslovens § 3. Forbuddet vil endvidere medvirke til opfyldelse af FN's biodiversitetskonvention af 1992 og EU's 2020 biodiversitetsmål om at

standse tilbagegangen i biodiversiteten, herunder forbedret opfyldelse af målsætningerne i Natura 2000-direktiverne og til opfyldelse af artikel 12b i rammedirektivet om bæredygtig anvendelse af pesticider (2009/128/EF), samt generelt til nedbringelse af udledning af kvælstof og anvendelse af sprøjtemidler i naturen. Tilførsel af næringsstofferne kvælstof og fosfor til naturen vurderes at være en af de væsentligste negative påvirkninger af Danmarks naturområder og den tilknyttede biodiversitet.

Folketinget vedtog en ændring af miljøbeskyttelsesloven om strafsikringsloven, jf. lov nr. 173/2008 om ændring af lov om miljøbeskyttelse og forskellige andre love (Strafsikringsloven m.v.). I bemærkningerne til loven er anført et vejledende bødeniveau for overtrædelser af miljøbeskyttelsesloven og regler udstedt i medfør af loven. Det blev i bemærkningerne anført, at det må forventes, at det foreslåede vejledende bødeniveau for overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven vil få afsmittende virkning på sammenlignelige overtrædelser af naturbeskyttelsesloven.

Med denne del af lovforslaget foreslås derfor indført en regel om, at der ved bødeudmåling skal lægges vægt på de hensyn, der er nævnt i naturbeskyttelseslovens § 1 samt en regel om, at det skal betragtes som en skærpende omstændighed, at en overtrædelse er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv.

Endvidere vil regeringen med lovforslaget, i overensstemmelse med Natur- og Landbrugskommissionens anbefaling, skærpe bødeniveauet for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3.

2. Lovforslagets indhold

2.1. Planloven

2.1.1. Gældende ret

Det følger af lovens § 11, stk. 1, at der for hver kommune skal foreligge en kommuneplan, som for en periode på 12 år fastlægger de overordnede mål og retningslinjer for kommunens udvikling. Kommuneplanen har siden kommunalreformen omfattet såvel byerne som det åbne land og har således siden været det centrale samlede dokument, hvor borgere, virksomheder og interesseorganisationer kan orientere sig om regler m.v. for arealanvendelsen i kommunen. Med kommuneplanen afvejer kommunalbestyrelsen natur- og miljøbeskyttelseshensyn med de øvrige planmæssige hensyn i den samlede arealanvendelse.

Af § 11 a fremgår de emner, som kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for (kommuneplankataloget). Retningslinjerne er bindende for den kommunale planlægning.

Kommuneplanen skal i dag indeholde retningslinjer for bl.a. varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, herunder beliggenheden af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, af økologiske forbindelser samt af potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser. Med særlige naturbeskyttelsesinteresser menes Natura 2000-områder, generelt beskyttede naturområder efter naturbeskyttelseslovens § 3, klitfredede områder og naturfredede områder. Potentielle naturområder er områder, hvor det er muligt at genskabe værdifulde levesteder for vilde planter og dyr. Potentielle naturområder kan også være områder, som kan reetableres som natur for at skabe større sammenhængende naturområder, eller hvor økologiske forbindelser kan etableres eller forbedres.

Kommuneplanens retningslinjer for varetagelse af naturinteresserne er bindende for kommunalbestyrelsernes planlægning og indgår i grundlaget for administrationen af planlovens landzonebestemmelser men også for anden natur- og miljølovgivning. En kommuneplan har ikke umiddelbar retsvirkning for borgerne, men kommuneplanretningslinjer er et vigtigt grundlag for administrationen af lovgivningen. Retningslinjerne for varetagelse af naturinteresserne skal også udmønte beskyttelsen af de internationale naturbeskyttelsesområder, som Danmark er forpligtet til i henhold til EU's naturbeskyttelsesdirektiver (habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet), vandrammedirektivet og de internationale naturbeskyttelseskonventioner (Biodiversitets-, Ramsar-, Bonn- og Bernkonventionerne).

Endvidere skal kommuneplanen indeholde retningslinjer for en række øvrige emner med betydning for udpegning af et Grønt Danmarkskort. Det gælder især retningslinjer for beliggenheden af skovrejsningsområder og områder, hvor skovtilplantning er uønsket og retningslinjer for lavbundsarealer, herunder beliggenheden af lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder.

Retningslinjerne for beliggenheden af skovrejsningsområder har til formål at sikre, at de områder, som ønskes tilplantet med skov, udpeges som skovrejsningsområder i kommuneplanerne på baggrund af en afvejning i forhold til de øvrige areal- og miljøinteresser og rekreative hensyn i det åbne land. Tilsvarende udpeges områder, hvor skovtilplantning er uønsket.

Retningslinjerne for lavbundsarealer skal sikre, at der kan gennemføres en egentlig udpegning af lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder på grundlag af en samlet afvejning af areal- og miljøinteresserne og de rekreative hensyn i det åbne land. Udpegningslinjerne gælder både lavbundsarealer generelt, og de særligt udpegede lavbundsarealer, der følger af Vandmiljøplan II og III.

Det følger af den gældende lovs § 11, stk. 3, at de afgrænsede områder, der knytter sig til kommuneplanens retningslinjer og rammer, skal vises på kort.

Efter lovens § 12, stk. 1, har kommunalbestyrelsen pligt til at virke for kommuneplanens gennemførelse, herunder ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen. De kommunale myndigheder skal således i deres faktiske virksomhed og i deres administration arbejde for, at kommuneplanen omsættes til virkelighed.

Efter den gældende lovs § 29, stk. 1, har miljøministeren (Naturstyrelsen ved delegation), pligt til at fremsætte indsigelse efter planlovens § 28 over for forslag til kommuneplaner og ændring af kommuneplaner, når det vurderes, at forslaget ikke er i overensstemmelse med overordnede interesser. Indsigelsen skal fremsættes i den offentlighedsperiode på mindst 8 uger, kommunalbestyrelsen har fastsat efter planlovens § 24, stk. 3. Udtrykket "overordnede interesser" i planlovens § 29, stk. 1, 1. pkt., dækker over forhold, som har interesse ud over kredsen af en kommunes indbyggere og typisk også har interesse for kommende generationer. Der kan f.eks. være tale om at opfylde internationale forpligtigelser til at beskytte særlige naturområder eller nationale interesser varetaget af naturbeskyttelsesloven mv.

Indsigelsesbeføjelsen efter planlovens § 29, stk. 1, udøves på vegne af samtlige statslige myndigheder, hvis interesser berøres af kommuneplanforslaget. Bestemmelsen forudsætter således en tæt koordination af den statslige vurdering af og stillingtagen til disse planforslag. En statslig indsigelse efter § 29, stk. 1, vil normalt danne udgangspunkt for en forhandling mellem kommunalbestyrelsen og staten, repræsenteret ved Naturstyrelsen og berørte sektormyndighed.

2.1.2. Lovforslaget

Med lovforslaget foreslås tilføjet et nyt planemne i lovens § 11 a, nr. 13, hvorefter kommuneplanerne skal indeholde retningslinjer for udpegning af Grønt Danmarkskort bestående af eksisterende og potentielle naturområder, samt retningslinjer for prioritering af kommunalbestyrelsernes naturindsats indenfor Grønt Danmarkskort og de udpegede områder skal indtegnes på et kort, jf. § 11, stk. 3, i den gældende lov. En række af de eksisterende planemner vil understøtte Grønt Danmarkskort. Det er således intentionen, at kommunalbestyrelserne skal tænke planlægningen af et Grønt Danmarkskort sammen med øvrige relevante emner i det gældende kommuneplankatalog. Det gælder særligt § 11 a, nr. 13, om varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, som Grønt Danmarkskort bygger videre på. Men også § 11 a, nr. 11, om beliggenheden af skovrejsningsområder, § 11 a, nr. 12, om lavbundsarealer, § 11 a, nr. 15, om sikring af landskabelige bevaringsværdier, § 11 a, nr. 16, om sikring af geologiske bevaringsværdier, § 11 a, nr. 17, om friholdelse af arealer for ny bebyggelse og § 11 a, nr. 18, om anvendelsen af vandløb, søer og kystvande – vil på baggrund af afvejninger i den kommunale planlægning - kunne understøtte udpegning af et Grønt Danmarkskort.

Med lovforslaget foreslås, at kommunalbestyrelserne i deres udpegning af naturområder i Grønt Danmarkskort forpligtes til at anvende de Digitale Naturkort. Med de Digitale Naturkort stilles et fælles vidensværktøj til rådighed for den kommunale planlægning. De Digitale Naturkort understøtter fagligt udpegningsgrundlaget af de særligt beskyttelsesværdige naturområder. Naturstyrelsen har til denne brug fået udviklet Digitale Naturkort, som samler en række eksisterende kort, der tilsammen udgør et relevant udpegningsgrundlag for et Grønt Danmarkskort. De Digitale Naturkort indeholder en række eksisterende kort samt et nyt biodiversitetskort, der viser de nationalt vigtigste naturområder baseret på den nyeste viden om tilstedeværelsen af truede og sjældne arter og dermed angiver, hvor en indsats med henblik på at gavne biodiversiteten vil kunne målrettes. De eksisterende kort er bl.a. NaturErhvervstyrelsens HNV-kort (High Nature Value), hvorefter NaturErhvervstyrelsen målretter støtteordninger til naturpleje til områder i det åbne land hvor det har størst effekt for biodiversiteten samt Energistyrelsens kortlægning af kulstofrige lavbundsarealer, hvor udtagning fra landbrugsdriften både vil gavne CO₂-regnskabet, naturen og vandmiljøet. De Digitale Naturkort vil være tilgængelig på Naturstyrelsens hjemmeside, www.nst.dk.

Det er intentionen, at de Digitale Naturkort opdateres løbende med nye relevante data og GIS-korttemaer, f.eks. når HNV-kortet opdateres. Det er forventningen, at de Digitale Naturkort vil blive opdateret hvert 4. år forud for kommuneplanrevisionen. Derved vil også den nye natur, som skabes gennem naturgenopretningsprojekter, skovrejsning m.v., indgå i opdateringer af de Digitale Naturkort.

Med lovforslaget foreslås endvidere, at kommunalbestyrelserne forpligtes til at anvende nationale kriterier i deres udpegning af områder, som indgår i et Grønt Danmarkskort. Formålet med kriterierne er, at kommunerne udpeger eksisterende og potentielle naturområder ud fra den samme overordnede prioritering og at sikre ensartethed på tværs af kommunegrænser. Kommunerne skal anvende følgende nationale kriterier i prioriteret rækkefølge:

- 1) Eksisterende Natura 2000-områder på land samt øvrige eksisterende værdifulde naturområder.
- 2) Nye naturområder, som udvider eller skaber sammenhæng mellem eksisterende værdifulde naturområder, herunder indenfor og mellem Natura 2000-områder.
- 3) Naturområder, som samtidig bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning- og forebyggelse, vandmiljø eller rekreation.

Især det første og andet kriterium er afgørende for, at Grønt Danmarkskort bliver grundlaget for at skabe mere og bedre natur med en øget sammenhæng mellem naturarealerne. Det er således en forudsætning, at alle Natura 2000-områder på land også udpeges i kommuneplanlægningen for at indgå i Grønt Danmarkskort. Det forventes, at anvendelsen af Digitale Kort og de nationale kriterier ved udpegningen af områder, som indgår i et Grønt Danmarkskort vil føre til udpegning af en række naturområder udover Natura 2000-områderne på land, herunder relevante fredede områder, natur- og vildtreservater, klitfredede arealer, større skove og § 3-beskyttede naturområder, hvor naturindholdet på forhånd er stort, og hvor tiltag for naturen derfor kan iværksættes omkostningseffektivt. Nationalparkerne indeholder også værdifulde naturområder og forventes derfor også at indgå i Grønt Danmarkskort. Ikke alle disse områder vil dog nødvendigvis have en kvalitet eller øvrige egenskaber til at indgå i Grønt Danmarkskort. Det er således forventningen, at den enkelte kommunalbestyrelse på baggrund af de Digitale Kort og nationale kriterier konkret vurderer, om de naturområder, som de Digitale Kort og nationale kriterier peger på, indeholder en naturkvalitet eller øvrige egenskaber, skal indgå i Grønt Danmarkskort. Der lægges vægt på de enkelte kommunalbestyrelsers muligheder for at tilpasse planlægningen til de lokale forhold.

Den foreslåede bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelserne i deres udpegning af naturområder, som indgår i et Grønt Danmarkskort, skal sikre sammenhæng med nabokommuners udpegning, skal understøtte, at der ved udpegningerne sikres sammenhæng ikke blot indenfor den enkelte kommunes grænser men på tværs af kommunegrænser for dermed at opnå bedre sammenhæng mellem naturarealerne i Danmark til gavn for dyr og planter.

Det er intentionen, at kravet om anvendelse af de Digitale Naturkort og de nationale kriterier vil indgå som et krav til kommuneplanlægningen i Oversigten over statslige interesser i kommuneplanlægningen. Det indebærer, at miljøministeren (i praksis delegeret til Naturstyrelsen) kan gøre indsigelse overfor kommuneplanen, hvorefter kommunalbestyrelsen ikke kan vedtage planen, førend der er opnået enighed mellem parterne, og indsigelsen er ophævet. De nærmere elementer i det statslige tilsyn vil blive fastsat i forbindelse med udarbejdelsen af den førstkommende Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen. Det er forventningen, at Naturstyrelsen i sit tilsyn med de foreslåede bestemmelser vil have fokus på, at kommunerne inddrager såvel de tre kriterier som de Digitale Naturkort i deres udpegning af områder, som indgår i et Grønt Danmarkskort.

Det nye planemne forventes at blive suppleret med en statslig vejledning om, hvad det nye planemne indebærer, herunder særligt i forhold til anvendelsen af de tre kriterier og de nye Digitale Naturkort. Vejledningen forventes således bl.a. at indeholde konkrete eksempler på, hvordan planlægningen vil kunne gavne biodiversiteten mest muligt og indfri synergieffekter med f.eks. klimatilpasning og –forebyggelse, bedre vandmiljø eller rekreation.

Kommunalbestyrelsen bliver med forslaget som en del af sin kommuneplanlægning ansvarlig for at fastsætte retningslinjer for planlægningen og udpege relevante områder med værdifuld natur, som indgår i et Grønt Danmarkskort, og for at redegøre herfor. Efter planlovens § 12, stk. 1, har kommunalbestyrelsen pligt til at virke for kommuneplanens gennemførelse, herunder ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen. De kommunale myndigheder skal således i deres faktiske virksomhed og i deres administration arbejde for, at kommuneplanen omsættes til virkelighed. Det betyder f.eks., at kommunalbestyrelsen skal vurdere såvel konkrete ansøgninger som kommunens egne dispositioner som bygherre m.m. i relation til kommuneplanens bestemmelser.

Bestemmelsen i § 12, stk. 1, 2. led ("herunder ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen"), giver generelt kommunalbestyrelsen adgang til at afslå ansøgninger om tilladelser og dispensationer, ikke alene efter planloven men også ved deres administration af anden lovgivning inden for de skønsmæssige beføjelser, som denne lovgivning giver mulighed for, og under overholdelse af almindelige forvaltningsretlige principper om bl.a. ligebehandling og proportionalitet. Kommunalbestyrelsen kan således under visse betingelser tillægge planlægningen afgørende betydning ved vurderingen af den konkrete sag. Kommunalbestyrelserne kan ved at fastsætte retningslinjer for Grønt Danmarkskort i kommuneplanerne skabe grundlag for den ønskede administration af disse områder, som samtidig gør det klart for borgere og erhvervsliv, hvilke områder som bør prioriteres som natur.

Det bemærkes, at Forsvarsministeriet ejer betydelige arealer, som primært anvendes til militær uddannelses- og øvelsesvirksomhed. Arealerne indeholder store naturværdier og rummer bl.a. Natura 2000-områder, landskabsfredninger og natur omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Forsvarsministeriets er derfor i en række

tilfælde forpligtet til at indhente kommunalbestyrelsens tilladelse til gennemførelse af militært begrundede aktiviteter. Det er ikke intentionen med Grønt Danmarkskort at ændre den eksisterende lovgivning og administrationen heraf, og Grønt Danmarkskort vil derfor ikke medføre nye restriktioner for Forsvarets eksisterende aktiviteter i nationalt og internationalt beskyttede naturområder, eller i andre områder, der måtte blive omfattet af Grønt Danmarkskort.

Det bemærkes endvidere, at det følger af husdyrgodkendelseslovens § 19, at kommunalbestyrelsen ved vurdering af en ansøgning efter lovens §§ 11, 12 og 16 skal sikre sig, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensyn til omgivelserne. Denne vurdering foretages ud fra husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, som fastsætter de beskyttelsesniveauer i forhold til omgivelserne, herunder naturinteresserne, som skal overholdes, samt de skønsmæssige beføjelser, kommunalbestyrelsen kan lægge til grund i deres vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven.

Med lovforslaget foreslås en udpegning af områder, som i første omgang indgår i Grønt Danmarkskort. Det er forventningen, at en stor del af de områder (f.eks. Natura 2000- arealer), som vil blive udpeget til at indgå i et Grønt Danmarkskort i forvejen vil være omfattet af regler, som normerer de krav, der kan stilles til godkendelsespligtige husdyrbrug i henhold til husdyrgodkendelsesloven, eller til at foretage udstykning, opføre ny bebyggelse, eller ændre anvendelsen af eksisterende bygninger eller ubebyggede arealer. Tilsvarende er kommunalbestyrelserne allerede i dag efter den gældende lovs § 11 a, nr. 13, forpligtet til at planlægge for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne og til i sin administration af sektorlovgivningen at virke for kommuneplanen på bl.a. dette punkt. Lovforslaget vurderes derfor i praksis ikke at få selvstændig betydning i f.t. at begrænse eksisterende erhvervsinteresser eller andre væsentlige interesser, herunder militære, i arealanvendelsen, eftersom Grønt Danmarkskort ikke medfører ny regulering. Lovforslaget forventes således ikke at betyde ændringer i vilkårene for eksisterende erhvervsejendomme og erhvervsaktiviteter, da forslaget hverken indebærer ret eller pligt for lodsejere til at realisere de planlagte områder. Det er heller ikke intentionen med dette lovforslag at ændre den eksisterende praksis for godkendelser efter husdyrgodkendelsesloven, for godkendelse af Forsvarets aktiviteter efter natur- og miljølovgivningen eller adgangen til uden tilladelse at foretage en række aktiviteter efter planlovens § 35, stk. 1, nr. 3, herunder at opføre byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for en ejendoms landbrugs- eller skovbrugsdrift.

2.2. Naturbeskyttelsesloven

2.2.1. Gødskning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer

2.2.1.1. Gældende ret

Efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3, må der ikke foretages ændringer i tilstanden af heder, moser og lignende, strandenge og strandsumpe samt ferske enge og biologiske overdrev, når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt i § 3, stk. 1, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal. Der må heller ikke foretages ændring i tilstanden af moser og lignende, der er mindre end 2.500 m², når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelsen i § 3, stk. 1.

Efter § 3, stk. 4, kan miljøministeren fastsætte regler mod gødskning på arealer, som er beskyttet efter stk. 2 og 3, herunder regler om mængden af gødskning, der må tilføres disse arealer, og forbud mod gødskning. Bestemmelsen er ikke udnyttet. Det er derfor forbuddet mod tilstandsændringer, der er bestemmende for adgangen til at gødske på de beskyttede arealer. Der er ikke hjemmel i naturbeskyttelsesloven til at fastsætte regler om sprøjtning.

Forbuddet mod tilstandsændringer i § 3 indebærer, at hidtidig lovlig drift, herunder med gødskning og sprøjtning, kan fortsættes, dvs. i samme omfang og med samme hyppighed som eventuel gødskning og sprøjtning har fundet sted forud for, at det pågældende areal blev omfattet af § 3, stk. 2 og/eller 3.

Ifølge bemærkningerne til naturbeskyttelsesloven gælder der på moser og heder imidlertid et umiddelbart et forbud mod gødskning, idet selve eksistensen af disse naturtyper som regel er ensbetydende med, at der ikke hidtil har været gødsket, eller at gødskning i hvert fald har været uden særlig landbrugsmæssig interesse, jf. Folketingstidende 1991-92, tillæg A, side 1438 f. Gødskning sådanne steder må derfor anses som en foranstaltning, der ændrer tilstanden, og som derfor ikke kan ske uden dispensation. Biologiske overdrev er også kendetegnet ved at være næringsfattige, og plantelivet vil ofte ikke tåle gødskning. Gødskning af sådanne arealer, må derfor som udgangspunkt ligeledes anses som en foranstaltning, der ændrer tilstanden, og som derfor ikke kan ske uden dispensation.

Kommunalbestyrelsen kan efter lovens § 65, stk. 3, i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 3, stk. 1-3.

Det er kommunalbestyrelsen, der påser overholdelsen af reglerne i naturbeskyttelsesloven og regler udstedt i medfør heraf.

Efter § 6 i lov om drift af landbrugsjorder kan en ejer eller bruger anmelde et areal, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, til kommunalbestyrelsen som halvkultuareal eller udyrket areal. Herved opnås ret til at genopdyrke arealet inden for de næste 15 år, uanset at arealet i mellemtiden måtte komme til at opfylde kriterierne for § 3-beskyttelsen.

Efter § 19 i lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken må gødskning af arealer i Tøndermarsken, jf. lovens § 1, kun ske i hidtidigt omfang, dog højst 75 kg. N pr. ha. Anvendelse af handelsgødning med fosfor og kalium er ikke tilladt. Efter § 1 i bekendtgørelse om undtagelse af de ferske enge, som efter Tøndermarskloven er udlagt i omdrift, fra den generelle beskyttelse i naturbeskyttelseslovens § 3 gælder bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 4 om forbud mod ændringer i tilstanden af ferske enge ikke for de arealer, der i medfør af lov nr. 111 af 12. marts 1988 om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken er udlagt til omdriftsarealer.

2.2.1.2. Lovforslaget

Med den foreslåede bestemmelse indføres et forbud mod gødskning og sprøjtning på arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3.

Naturlig afsætning af gødning fra græssende husdyr vil fortsat kunne finde sted på de arealer, hvor der efter § 3, stk. 2 og 3, kan ske afgræsning, dvs. hvor afgræsning ikke vil medføre en ulovlig tilstandsændring på arealet. Det er som hidtil kommunalbestyrelsen, der som myndighed vurderer, om afgræsning lovligt kan ske på det pågældende areal, herunder om det kræver dispensation.

Det foreslås, at ministeren i bekendtgørelse kan fastsætte nærmere regler om undtagelser fra forbuddet mod gødskning og sprøjtning. Det forventes, at ministeren vil undtage arealer, der anvendes til afgræsning for økologiske husdyr fra forbuddet mod gødskning. Miljøministeren kan fastsætte de nærmere kriterier for, hvornår undtagelsen kan anvendes, herunder bl.a. krav til husdyrtætheden på arealerne. På arealer der er omfattet af undtagelsen kan gødskning fortsættes i overensstemmelse med hidtidig lovlig drift, dvs. i samme omfang og med samme hyppighed som hidtil, sådan at gødskningen ikke medfører tilstandsændringer.

Endvidere foreslås, at ministeren kan fastsætte regler om adgang for ministeren til at dispensere fra de foreslåede forbud i helt særlige tilfælde, dvs. hvis forbuddet i konkrete tilfælde skulle udgøre eller få karakter af ekspropriation. Dispensationsmuligheden er et alternativ til at udbetale ekspropriationserstatning, hvis en lodsejer skulle have krav herpå efter grundlovens § 73.

Det foreslås, at forbuddet mod gødskning og sprøjtning træder i kraft den 1. september 2017, sådan at lodsejerne gives mulighed for at indrette driften i overensstemmelse med forbuddet. Det foreslås, at ministeren samtidig med forbuddets ikrafttræden i bekendtgørelse fastsætter regler om undtagelse og dispensationsadgang, jf. umiddelbart ovenfor.

Endelig foreslås det, at der i § 65, stk. 3, etableres mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan dispensere til engangsforanstaltninger med sprøjtning mod invasive ikkehjemmehørende arter og plantearter, der er giftige for husdyr, samt arter der efter anden lovgivning skal bekæmpes, herunder fx hvor sprøjtning indgår som et tidsbegrænset led i en plan for bekæmpelse af invasive ikkehjemmehørende arter.

Kommunalbestyrelsen påser overholdelsen af den foreslåede § 3a på samme måde som kommunalbestyrelsen påser overholdelsen af § 3.

Arealer der som følge eksempelvis retten til genopdyrkning i lov om drift af landbrugsjorder ikke bliver omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer i § 3 bliver heller ikke omfattet af forbuddet mod gødskning og sprøjtning i den foreslåede § 3a.

Bekendtgørelse om undtagelse af de ferske enge, som efter lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken er udlagt i omdrift, fra den generelle beskyttelse i naturbeskyttelseslovens § 3, forbliver i kraft.

2.2.1.3. Erstatning

Forbuddet mod gødskning og sprøjtning, der fastsættes i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse, vil gælde for alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3.

Forbuddet mod gødskning og sprøjtning er i almindelighed generel, erstatningsfri regulering svarende til anden generel regulering på natur- og miljøområdet. Reguleringen er således udformet efter samme grundlæggende principper som den generelle, erstatningsfri regulering i den øvrige lovgivning på natur- og miljøområdet og er begrundet i almene hensyn, dvs. hensynet til naturbeskyttelsen nationalt og på fællesskabsplan.

Forbuddet mod gødskning og sprøjtning vil berøre mange ejendomme og ligesom andre generelle reguleringer være af større eller mindre intensitet på de enkelte ejendomme. Forbuddet vurderes generelt at være af begrænset intensitet, idet det ikke er til hinder for fortsættelse af hidtidig lovlig udnyttelse af arealerne, i det omfang der ikke er tale om gødskning og sprøjtning, og fordi det vurderes, at forbuddet i de fleste tilfælde vil omfatte arealer, der er ekstensivt drevet. Forbuddet mod gødskning og sprøjtning griber i et begrænset omfang ind i den aktuelle drift, idet der foreslås et forbud mod nogle af de aktiviteter, der foregår på arealerne i dag. Det foreslåede forbud kan endvidere have betydning for den fremtidige råden over ejendomme, da arealer der i fremtiden måtte blive omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 eller 3, ligeledes vil blive omfattet af de foreslåede bestemmelser.

Det kan næppe på forhånd helt udelukkes, at forbuddet mod tilstandsændringer under særlige omstændigheder kan ramme så intensivt, at der er tale om ekspropriation. Det må bero på en konkret vurdering, om der i det enkelte tilfælde foreligger ekspropriation. Hvis der foreligger ekspropriation, vil den pågældende have krav på erstatning, jf. grundlovens § 73. Kan der ikke opnås enighed herom, må spørgsmålet i givet fald indbringes for domstolene.

Det foreslås, at ministeren bemyndiges til at fastsætte regler om, at ministeren i helt særlige tilfælde, dvs. hvis der er tale om ekspropriation i den konkrete situation, kan dispensere fra forbuddet mod gødskning i stedet for at udbetale erstatning. I ministerens vurdering, af om der i eventuelle tilfælde af ekspropriation skal meddeles dispensation fra forbuddet mod gødskning frem for at udbetale ekspropriationserstatning, kan der bl.a. lægges vægt på, om hensynet til beskyttelse af værdifuld eller truet natur taler afgørende imod en dispensation til fortsat gødskning og sprøjtning.

2.2.2. Vejledende bødeniveau

2.2.2.1. Gældende ret

Overtrædelse af naturbeskyttelsesloven eller regler udstedt i medfør af naturbeskyttelsesloven kan efter naturbeskyttelseslovens § 89 straffes med bøde.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 1-11, straffes med bøde den, der overtræder en række nærmere angivne bestemmelser i naturbeskyttelsesloven. Der kan med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 1, bl.a. pålægges straf for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3, som indeholder et forbud mod at foretage tilstandsændringer i en række naturtyper og naturbeskyttelseslovens § 28 om forbud mod henkastning eller anbringelse af affald på fremmed ejendom.

Straffen for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven er bøde, jf. § 89, stk. 1. Straffen kan stige til fængsel i indtil 1 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed og der samtidig ved overtrædelsen er 1) voldt skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. § 1 og § 2, eller fremkaldt fare derfor eller 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder besparelser, jf. naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 2. Opdelingen i naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 og 2, indebærer derfor, at der udløses bødestraf efter § 89, stk. 1, i de tilfælde, hvor betingelserne i naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 2, ikke er til stede.

Efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 3, kan der fastsættes straf af bøde eller fængsel indtil 1 år i regler, der er udstedt efter loven for overtrædelser af bestemmelser i reglerne eller for overtrædelser af bestemmelser i forordninger omfattet af § 71, stk. 3.

Både fysiske og juridiske personer kan straffes for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven. Strafansvaret for de juridiske personer er udtrykkeligt fastsat i naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 4.

Er der i forbindelse med en overtrædelse af naturbeskyttelsesloven opnået en økonomisk fordel, og sker der ikke konfiskation af udbyttet, skal der tages hensyn til den økonomiske fordel ved udmålingen af straffen, herunder en eventuel tillægsbøde, jf. naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 5. Sker der konfiskation af udbyttet, bør konfiskationen efter regeringens opfattelse kombineres med en passende bøde. Det er regeringens opfattelse, at en passende

bødestørrelse i almindelighed vil være en fjerdedel af det konfiskerede beløb, dog minimum svarende til de vejledende bødeniveauer, der er gengivet nedenfor.

2.2.2.2. Lovforslaget

Med den foreslåede bestemmelse foreslås indført en regel om, at der ved bødeudmåling for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven jf. § 89, stk. 1, eller regler udstedt i medfør af loven jf. § 89, stk. 3, skal lægges vægt på de hensyn, der er nævnt i naturbeskyttelseslovens § 1 samt en regel om, at det skal betragtes som en skærpende omstændighed, at en overtrædelse er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv.

Endvidere vil regeringen med lovforslaget skærpe bødeniveauet for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3, samt ensrette bødeniveauet for overtrædelser af regler om affaldshåndtering med bødeniveauet på miljøbeskyttelseslovens område.

Efter regeringens opfattelse bør bødeniveauet for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven jf. § 89, stk. 1, eller regler udstedt i medfør af loven jf. § 89, stk. 3, i førstegangstilfælde i almindelighed være på minimum 5.000 kr. Foreligger der skærpende omstændigheder ved overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, eller regler udstedt i medfør af § 89, stk. 3, bør bødeniveauet i førstegangstilfælde i almindelighed være på minimum 10.000 kr.

Regeringen finder, at bødeniveauet for de simple overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3, hvor der ikke er overtrædelse af anden lovgivning, i almindelighed i førstegangstilfælde bør være på minimum 20.000 kr. I de mindre alvorlige overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3 bør bødeniveauet dog i almindelighed i førstegangstilfælde kun være på minimum 5.000 kr.

Ved henkastning af affald på fremmed ejendom foreslås et bødeniveau på minimum 3.000 kr. for privates og 5.000 kr. for erhvervsdrivendes henkastning af affald uden for genbrugsstationer m.m., samt et bødeniveau på minimum 5.000 kr. for privates og 8.000 kr. for erhvervsdrivendes henkastning af affald i naturen, dog foreslås et bødeniveau på minimum 1.000 kr. for privates henkastning af små mængder affald, f.eks. skovtursaffald.

Anden gang en gerningsmand idømmes en bøde for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven jf. § 89, stk. 1, eller regler udstedt i medfør af loven jf. § 89, stk. 3, finder regeringen, at der i almindelighed bør ske en fordobling af bødestørrelsen i forhold til det vejledende bødeniveau.

Er der i forbindelse med en overtrædelse af naturbeskyttelsesloven opnået en økonomisk fordel, skal denne konfiskeres jf. naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 5 modsætningsvis. Konfiskationen bør efter regeringens opfattelse kombineres med en passende bøde. En passende bødestørrelse vurderes i almindelighed at være en fjerdedel af den opnåede økonomiske fordel. Dette er i overensstemmelse med det vejledende niveau på miljøbeskyttelseslovens område og svarer til domstolspraksis på dambrugsområdet, jf. Højesterets domme fra 2001 optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2001, s. 1046 og 1056. Bøden bør dog i almindelighed som minimum svare til lovforslagets vejledende bødeniveauer.

I nogle sager kan det give anledning til tvivl, om en given overtrædelse burde have været strafsanktioneret efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 2, i stedet for naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1. At den anvendte straffehjemmel i disse sager har været naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, kan bl.a. skyldes de vanskeligheder, der er forbundet med at bevise, at der foreligger grov uagtsomhed eller forsæt, og at der samtidig er sket skade på de interesser, som naturbeskyttelsesloven tilsigter at beskytte eller har været fare herfor eller at handlingen er begået med økonomisk vinding for øje.

Det er regeringens opfattelse, at det må kunne forventes, at de foreslåede vejledende bødeniveauer for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven jf. § 89, stk. 1, eller regler udstedt i medfør af loven jf. § 89, stk. 3, vil få en afsmittende virkning på udmålingen af straf for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 2. Med det vejledende bødeniveau sikres derfor, at sanktionen i denne type sager – uanset at de dømmes efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 – er mærkbar og har en præventiv effekt. Det anbefales, at påstand om bøde sker efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 2, frem for naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, hvis betingelserne herfor er til stede.

Der er ikke med lovforslaget tilsigtet nogen ændring af Naturstyrelsens vejledning om håndhævelse af naturbeskyttelsesloven, planloven og byggeloven. Det er altid en konkret vurdering, om en sag er egnet til strafferetlig forfølgning ved domstolene. Uvæsentlige og bagatelagtige sager bør således normalt ikke politianmeldes, med mindre særlige forhold gør sig gældende. Langt de fleste sager i forbindelse med tilsyn og håndhævelse bør og kan klares ad

administrativ vej. Tilsynsmyndigheden bør således altid overveje, om administrative midler er tilstrækkelige og egnede til at standse et ulovligt forhold.

Det er ikke formålet med lovforslaget at anbefale politianmeldelse af alle simpelt uagtsomme overtrædelser af naturbeskyttelsesloven. Omvendt bør simpelt uagtsomme overtrædelser, efter omstændighederne strafforfølges. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis overtrædelser har medført skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte eller fremkaldt fare herfor.

Lovforslaget ændrer ikke ved, at det fortsat er domstolene, der i sidste instans afgør, hvilken bøde der skal gives for den konkrete overtrædelse af naturbeskyttelsesloven. Afgørelsen beror på domstolenes samlede vurdering af sagens omstændigheder. Det betyder, at der både kan være grundlag for at give en højere eller lavere bøde end de foreslåede bødeniveauer. Dette afhænger af, om der er skærpende eller formildende omstændigheder i den konkrete sag. Denne vurdering følger straffelovens almindelige principper om bødeudmåling.

2.2.2.3. Sanktionsfastsættelse

Udmålingskriterierne ved fastsættelse af sanktioner for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven følger normalt af straffelovens 10. kapitel. Heraf fremgår, at der skal tages hensyn til overtrædelsens grovhed, personens forhold m.v. Det skal endvidere ved strafudmålingen altid – også, hvor der foretages konfiskation – tillægges vægt, om overtrædelser er sket med økonomisk vinding eller besparelse for øje, uanset om den økonomiske fordel er opnået eller alene tilsigtet.

Det er en skærpende omstændighed, hvis der er voldt skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte eller er fremkaldt fare herfor, eller hvis overtrædelser er sket med økonomisk vinding eller besparelse for øje, jf. også naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 2. Andre skærpende omstændigheder er forsætlige forhold, gentagelse eller manglende efterlevelse af påbud eller forbud efter naturbeskyttelsesloven eller regler udstedt i medfør af loven, samt overtrædelser i vilkår, godkendelser og dispensationer efter naturbeskyttelsesloven eller regler udstedt i medfør af loven og manglende underretning af tilsynsmyndigheden eller undladelse af at træffe foranstaltninger ved miljøskade.

Ved bødefastsættelsen betragtes det tillige som en skærpende omstændighed, hvis der ved overtrædelser er voldt skade på naturtyper eller arter, der er beskyttet i henhold til habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne eller er fremkaldt fare herfor. Dette kan f.eks. være tilfælde, hvor et klitfredet areal med habitatnatur i et Natura 2000-område tilplantes. Andre eksempler er situationer, hvor der uden tilladelse høstes rør i fuglenes yngletid, eller hvor et vandhul større end 100 m² med en direktivbeskyttet art fyldes op.

Formildende omstændigheder kan medføre en nedsættelse af straffen. Dette kan f.eks. være ved bagatelagtige overtrædelser af naturbeskyttelsesloven, og i tilfælde, hvor gerningsmanden har genoprettet eller søgt at genoprette den skade, han har forvoldt. Andre eksempler på formildende omstændigheder er gerningsmandens personlige og økonomiske forhold.

2.2.2.4. Regeringens overvejelser

Folketinget vedtog en ændring af miljøbeskyttelsesloven om strafskærpelse, jf. lov nr. 173/2008 om ændring af lov om miljøbeskyttelse og forskellige andre love (Strafskærpelse m.v.). I bemærkningerne til loven er anført et vejledende bødeniveau for overtrædelser af miljøbeskyttelsesloven og regler udstedt i medfør af loven. Det blev i bemærkningerne anført, at det må forventes, at det foreslåede vejledende bødeniveau for overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven vil få afsmittende virkning på sammenlignelige overtrædelser af naturbeskyttelsesloven.

Lovforslaget blev udarbejdet på baggrund af en undersøgelse, Miljøministeriet iværksatte i 2005, hvor 245 straffesager på natur-, miljø- og planlovsområdet blev gennemgået med henblik på at undersøge, om sagsbehandlingen og sanktionerne er tilfredsstillende. De gennemgåede sager er afgjort med pålæggelse af straf i perioden 2003-2004. Undersøgelsen blev gennemført af professor Gorm Toftegaard Nielsen og udgivet i 2005 som arbejdsrapport nr. 20 fra Miljøstyrelsen med titlen »Undersøgelse af anvendelse af sanktioner m.v. i straffesager på natur-, miljø- og planområdet«.

Undersøgelsen viste bl.a., at bøderne i de simple sager, herunder vedrørende overtrædelser af naturbeskyttelsesloven, var lave til trods for en række tidligere lovgivningsinitiativer. Dette gælder ikke blot sager mod private. Også adskillige erhvervsvirksomheder var idømt bøder på få tusinde kr. På flere områder var der endvidere i

de mindre sager betydelig forskel på de pålagte bøder, uden at denne forskel synes at bygge på, at sagerne adskilte sig væsentligt fra hinanden. Bøderne for overtrædelse af planloven og naturbeskyttelsesloven var forholdsvis ensartede og meget lave.

Undersøgelsen førte til ændringen af miljøbeskyttelsesloven om straffeskærpelse. Det er regeringens ønske at foretage en tilsvarende ændring af naturbeskyttelsesloven. Endvidere vil regeringen i overensstemmelse med Natur- og Landbrugskommissionens anbefaling skærpe bødeniveauet for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3. Regeringen ønsker med dette lovforslag at sikre en større præventiv effekt og bringe bødeniveauet i overensstemmelse med sammenlignelige overtrædelser af miljøbeskyttelsesloven. Dette er i tråd med regeringens ønske om, at det ikke må kunne betale sig at overtræde natur- og miljølovgivningen.

Regeringen ønsker med dette lovforslag, at ensrette det vejledende bødeniveau for særligt de simple sager om overtrædelser af naturbeskyttelsesloven med det vejledende bødeniveau der findes i miljøbeskyttelsesloven. Det er endvidere regeringens ønske, at den bødestraf, der udmåles, afspejler den alvor, hvormed samfundet bør se på overtrædelser af naturbeskyttelsesloven. Dette gælder både i sager om private og erhvervsdrivendes overtrædelser af naturbeskyttelsesloven.

Regeringen finder, at der ved bødeudmåling skal tages hensyn til naturbeskyttelseslovens formål. Ifølge naturbeskyttelseslovens § 1 er lovens formål, at medvirke til at værne natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet. Med loven tilsikres særligt 1) at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier, 2) at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, og 3) at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet. Ved lovens administration skal der lægges vægt på den betydning, som et areal på grund af sin beliggenhed kan have for almenheden.

Ved udmålingen af en straf for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven bør det efter regeringens opfattelse endvidere indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået som led i et erhvervsmæssigt forhold. Der bør således kunne stilles særlige krav til agtpågivenhed hos personer, der udøver erhvervsvirksomhed. Hertil kommer, at der især i disse sager kan være et særligt økonomisk incitament til at overtræde naturbeskyttelsesloven. Det vil derfor i almindelighed være påkrævet med en væsentligt højere bøde, før bøden virker præventivt.

Det er regeringens holdning, at der bør udmåles en ensartet bøde, uanset om der er tale om landbrugets eller industriens overtrædelser.

Det foreslås derfor, at der i § 89 i naturbeskyttelsesloven indsættes en bestemmelse om, at der ved udmåling af straf skal lægges vægt på naturbeskyttelseslovens formål i § 1 og om, at det skal anses som en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået som led i udøvelse af erhverv.

Tilsvarende gælder for gentagne overtrædelser, hvor det også i almindelighed vil være påkrævet med væsentligt højere bøder, før bøden vil have den ønskede præventive effekt. Straffelovens 10. kapitel indeholder betingelserne for at tillægge en overtrædelse gentagelsesvirkning.

Samtidig vurderer regeringen, at der er behov for enkelte særlige vejledende bødeniveauer for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven.

Naturstyrelsen har indsamlet 32 bødeforelæg og domme i perioden fra 2011 og frem til og med 2011 om overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3. Heraf vedrørte 13 bøder simple overtrædelser af § 3. De fleste af disse bøder er fastsat til 2.000-8.000 kr., hvilket vurderes at være lavt set i forhold til overtrædelsernes alvor.

Gennemgangen har endvidere vist, at der umiddelbart ses en tendens i retning af et forhøjet bødeniveau. I enkelte domme er henvist til det vejledende bødeniveau i miljøbeskyttelseslovens bemærkninger og det her anførte om, at det forventes, at miljøbeskyttelseslovens vejledende bødeniveau vil få en afsnittende virkning på sammenlignelige overtrædelser af naturbeskyttelsesloven.

Natur- og Landbrugskommissionen har anbefalet, at bødeniveauet for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3 skærpes. Regeringen finder, at et skærpet vejledende bødeniveau for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3 bør have direkte ophæng i naturbeskyttelsesloven.

Regeringen finder samtidig, at der bør ske en ensretning af bødeniveauet for overtrædelser af regler om affaldshåndtering, der både kan straffes efter miljøbeskyttelsesloven og naturbeskyttelsesloven, således at valg af hjemmel ikke bliver afgørende for straffniveauet.

De nedenfor foreslåede bødeniveauer skal betragtes som vejledende for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven jf. § 89, stk. 1, eller regler udstedt i medfør af loven jf. § 89, stk. 3, hvor der ikke er sket nævneværdig skade på miljøet, hvor der i øvrigt ikke foreligger skærpende eller formildende omstændigheder og hvor der ikke er sket konfiskation eller udmålt en skønsmæssig bøde svarende hertil efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 5, jf. nedenfor.

2.2.2.5. Udvalgte overtrædelser

2.2.2.5.1. Overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3

Efter naturbeskyttelseslovens § 3 må der ikke foretages ændring i tilstanden af de oplyste beskyttede naturtyper. Typiske overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3 er opgravning, omlægning eller oprensning af et beskyttet naturareal, opdyrkning med afgrøde, gødsning, sprøjtning, ændring af vandstand, aflæsning af jordfyld, affald mv., beplantning, foranstaltninger til jagt (skjul, fodring, udsætning af arter mv.), rørlægning af vandløb samt bebyggelse, ofte med irreversible skader på naturen og dyrelivet til følge.

Regeringen finder, at bødeniveauet for de simple overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3 jf. naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 og 3, i almindelighed i førstegangstilfælde bør være på minimum 20.000 kr. I de mindst alvorlige overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3 bør bødeniveauet dog i almindelighed i førstegangstilfælde kun være på minimum 5.000 kr. Til illustration af en mindre alvorlig overtrædelse kan nævnes en sag, hvor der blev idømt en bøde på 5.000 kr. for ændring af tilstanden af en mose i form af gravearbejde og terrænregulering.

Som eksempel på en konkret sag, hvor der er udmålt en bøde på niveau med det foreslåede vejledende minimumsbødeniveau på 20.000 kr., kan nævnes en sag, hvor der blev foretaget oprensning af et beskyttet vandløb på en 600 meter lang strækning over en periode på cirka én måned, således at vandløbet biologisk set kunne betragtes som nulstillet, idet dyrelivet var blevet skyllet ud. Det er regeringens holdning, at bøder i lignende fremtidige sager bør udmåles højere end det foreslåede vejledende minimumsbødeniveau, idet der i sagen forelå klare skærpende omstændigheder.

De foreslåede vejledende bødeniveauer tænkes at udgøre minimumsbøder. Bødeniveauet bør efter regeringens opfattelse være højere i sager, hvor der foreligger skærpede omstændigheder. Til illustration kan nævnes en række skærpende omstændigheder, der har ført til bødestrafte, der overstiger det foreslåede vejledende niveau:

Et selskab blev idømt en bøde på 25.000 kr. for at have gravet og tilført materiale til en eng, og undladt at efterkomme kommunens påbud om reetablering af terrænet. Retten lagde vægt på overtrædelsens karakter, herunder at overtrædelserne var sket forsætligt og som led i erhvervsmæssig udnyttelse af ejendommen.

Ejer og forpagter idømt henholdsvis 40.000 kr. og 25.000 kr. plus konfiskation af 40.000 kr. for over længere tid at have intensiveret driften på et beskyttet overdrev med bl.a. øget græsningstryk samt gødsning og udladelse af at efterkomme to påbud om lovliggørelse. Ved overtrædelserne var bestanden af sjældne plantearter blevet ødelagt. Bødernes størrelse var fastsat på baggrund af forholdenes alvor, at overtrædelserne var forsætlige, at forholdene var begået i led i de tiltaltes erhverv, og at de havde opnået en økonomisk gevinst ved overtrædelserne.

2.2.2.5.2. Affald

2.2.2.5.2.1. Generelt om håndtering af affald

Natur- og miljølovgivningen indeholder en lang række bestemmelser på affaldsområdet. Efter naturbeskyttelseslovens § 28 må der ikke uden ejerens tilladelse henkastes eller anbringes affald eller lignende på fremmed ejendom. Endvidere indeholder naturbeskyttelsesloven indirekte regler om forbud mod anbringelse af affald i ikke uvæsentlige mængder på en række beskyttede arealer, idet disse, jf. lovens §§ 3, 8, 15 og 18 er beskyttet af et forbud mod tilstandsændringer, og § 16 indeholder et forbud mod terrænændringer.

2.2.2.5.2.2. Henkastning eller anbringelse af affald på fremmed ejendom

Henkastning eller anbringelse af affald på fremmed ejendom er strafsanktioneret efter flere regelsæt. Både naturbeskyttelsesloven og miljøbeskyttelsesloven indeholder regler herom. Regeringen finder det hensigtsmæssigt, at

det vejledende bødeniveau på dette område i naturbeskyttelsesloven bringes i overensstemmelse med niveauet i miljøbeskyttelsesloven, sådan at valg af hjemmel ikke bliver afgørende for straffniveauet.

Gorm Toftegaard Nielsens rapport fra 2005 viste, at henkastning eller anbringelse af affald ofte blev straffet med meget lave bøder. Dette gjaldt uanset, om overtrædelsen blev straffet efter naturbeskyttelsesloven eller miljøbeskyttelsesloven. For at bringe bødeniveauet for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens regler om henkastning eller anbringelse af affald på fremmed ejendom jf. § 89, stk. 1, eller regler udstedt i medfør af loven jf. § 89, stk. 3 i overensstemmelse med miljøbeskyttelsesloven, foreslås følgende:

Bødeniveauet for privates henkastning af affald uden for genbrugsstationer, i byer og på parkeringspladser m.v., i almindelighed i førstegangstilfælde bør være minimum 3.000 kr.

Bødeniveauet for henkastning af affald i naturen, fx skove, mark og enge, bør være højere end ved henkastning af affald uden for genbrugsstationer, i byer og på parkeringspladser m.v. Dette skyldes bl.a. risikoen for at ødelægge naturen, og at omkostningerne til at fjerne affaldet er større, end hvis affaldet bliver smidt på en parkeringsplads m.v. Der vil ofte også gå længere tid, før affald i naturen opdages. Bødeniveauet for privates henkastning af affald i naturen, bør derfor i almindelighed i førstegangstilfælde være på minimum 5.000 kr.

Det må anses som en skærpende omstændighed, hvis affaldsbortskaffelsen er sket som led i udøvelsen af et erhverv. For erhvervsdrivende bør bødeniveauet for henkastning af affald derfor i almindelighed i førstegangstilfælde være på minimum 5.000 kr., fx ved henkastning af byggeaffald uden for en genbrugsstation, og i almindelighed i førstegangstilfælde på 8.000 kr., hvis henkastningen af byggeaffald er foretaget i naturen.

Henkastning af store mængder affald eller affald af særlig farlig eller skæmmende karakter skal betragtes som en skærpende omstændighed. Omvendt kan de nævnte minimumsbøder sænkes, hvis der er tale om små mængder affald eller særligt undskyldelige omstændigheder. Navnlig er minimumsniveauet på 5.000 kr. for privates henkastning af affald i naturen ikke møntet på f.eks. små mængder skovtursaffald. I sådanne tilfælde anses et bødeniveau på 1.000 kr. for at være passende.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes at medføre økonomiske konsekvenser for staten i form af udgifter på 1,8 mio. kr. i 2014 og 1,5 mio. kr. i 2015, som er finansieret i Miljøministeriet, til udviklingen af de Digitale Naturkort samt vejledning til kommunerne om det nye planemne. I årene derefter forventes en begrænset merudgift for Miljøministeriet til opdatering af de Digitale Naturkort og til at lægge det nye planemne ind i PlansystemDK. I årene derefter forventes desuden begrænsede øgede administrative konsekvenser for staten til tilsyn med de statslige interesser i forbindelse med det nye planemne.

Lovforslaget forventes at indebære øgede administrative konsekvenser for kommunerne. Planlægningen for og herunder udpegningen af egnede områder i et Grønt Danmarkskort baserer sig dog i høj grad på eksisterende viden i kommunerne og bygger ovenpå den hidtidige planlægning for naturbeskyttelsesinteresserne og økologiske forbindelser.

Lovforslaget vurderes fsva. de foreslåede ændringer af planloven ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for regionerne.

Med forbuddet mod gødskning og sprøjtning sker en forenkling af retstilstanden på de beskyttede arealer, hvilket tilsvarende medfører en forenkling af administrationen for kommunerne på området. Efter § 3, der indeholder et forbud mod tilstandsændringer, skal kommunalbestyrelsen for at kunne afgøre, om reglen overholdes, først fastlægge, hvad der er hidtidig lovlig drift på det konkrete areal, hvilket kan være vanskeligt. Kommunalbestyrelsen skal derefter vurdere om den gødskning og sprøjtning, der finder sted på arealet er en fortsættelse af den hidtidige lovlige drift. Med det foreslåede forbud vil kommunernes håndhævelse blive enklere, i det der på de fleste arealer alene skal føres tilsyn med, at forbuddet overholdes. Den igangværende opdatering af den vejledende registrering af de § 3-beskyttede arealer vil være afsluttet, når den foreslåede bestemmelse træder i kraft. Dette vil give kommunerne et bedre kortgrundlag at håndhæve forbuddet på baggrund af.

Det kan ikke udelukkes, at det vil give anledning til, at der i en periode efter forbuddets ikrafttrædelse vil være flere forespørgsler end gennemsnitligt til kommunerne vedrørende økologisk drevet arealer. NaturErhvervstyrelsen har vurderet, at der i forbindelse med styrelsens kontrol med tildeling af økologitilskud, kan blive behov for at kommunerne tager stilling til arealers § 3-status. De eventuelle forespørgsler vedrørende økologisk drevet arealer vurderes, at kunne holdes inde for rammen af forespørgselsordningen i naturtypebekendtgørelsens § 8.

Den foreslåede ændring af § 65, stk. 3, der giver kommunalbestyrelsen adgang til at dispensere til enkeltforanstaltninger med sprøjtning mod invasive ikkehjemmehørende arter mv., er isoleret set en ny bestemmelse. Kommunalbestyrelsen vil dog allerede i de tilfælde, hvor indgreb med sprøjtning ikke er en fortsættelse af hidtidig lovlig drift, skulle træffe en afgørelse om dispensation fra forbuddet mod at foretage tilstandsændringer i § 3.

Indførelse af et vejledende bødeniveau indebærer ikke administrative eller økonomiske konsekvenser for kommunerne.

Samlet set vurderes de foreslåede ændringer i naturbeskyttelsesloven ikke at have væsentlige administrative eller økonomiske konsekvenser for kommunerne.

Lovforslaget har fsva. de foreslåede ændringer af naturbeskyttelsesloven ikke økonomiske og administrative konsekvenser for regionerne.

4. *Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet*

Lovforslagets bestemmelser, som pålægger kommunalbestyrelserne at planlægge for og herunder udpege områder, som indgår i et Grønt Danmarkskort vurderes ud fra en generel betragtning ikke at ville medføre væsentlige økonomiske og administrative byrder for ejere af arealerne. Der er tale om en strategisk udpegning af eksisterende og kommende natur, som ikke i sig selv indebærer en yderligere beskyttelse af de udpegede arealer eller rådighedsindskrænkninger i øvrigt for ejerne af arealerne. Der er således tale om generel, erstatningsfri regulering svarende til anden generel regulering på natur- og miljøområdet, som er begrundet i almene hensyn, dvs. hensynet til naturbeskyttelsen nationalt og på fællesskabsplan.

Forbuddet mod gødkning og sprøjtning vil få erhvervsøkonomiske konsekvenser for de jordbrugsbedrifter, som har § 3-beskyttede arealer, som er blevet gødsket og sprøjtet i overensstemmelse med hidtidig praksis, forud for ikrafttræden af naturbeskyttelseslovens krav herom i 1992. Det er blevet estimeret, at ca. 10.000 bedrifter, vil blive omfattet af et forbud.

For disse ca. 10.000 bedrifter kan der samlet set være erhvervsøkonomiske konsekvenser på op til 44,5 mio. kr./år. Det er givet af et estimat af, at ca. 35.000 ha berøres (beregnet 34.200 på baggrund af data fra 2013), hvilket er sammenholdt med et driftstab estimeret af Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi (IFRO) på gennemsnitligt 1.000 kr./ha. som følge af, at der ved et forbud mod gødkning ikke længere vil kunne opnås det samme udbytte fra græsarealerne som tidligere, eller som følge af, at kvælstofnormen ikke længere kan anvendes på et andet areal (ved omfordeling), hvorved udbyttet fra det pågældende areal reduceres. Dertil er der medregnet en ekstraomkostning, som følge af tab af harmoniareal, som i områder med høj husdyrtæthed, ifølge IFRO, vil øge forpagtningsafgiften med op til 480 kr./ha. Analyser, som Naturstyrelsen har foretaget, viser, at der for 40 % af arealet er en husdyrtæthed, som vil kunne medføre en ekstraomkostning på i alt op til 6,6 mio. kr./år. Det giver erhvervsøkonomiske konsekvenser på op til 40,8 mio. kr./år.

Derudover vil der være et mindre erhvervsøkonomisk tab (estimeret til 3,7 mio. kr./år.) som følge af, at økologer ikke længere vil kunne modtage økologisk arealtilskud for de arealer, som omfattes af et forbud mod gødkning og sprøjtning.

Årsagen til at visse økologiske bedrifter rammes, er, at det økologiske arealtilskud gives som kompensation for ophør af brug af sprøjtemidler. I henhold til gældende EU-lovgivning, kan der ikke gives EU-tilskud til foranstaltninger, som i forvejen er fastsat ved krav i national lovgivning. Lovforslaget vurderes ikke at medføre erhvervsøkonomiske konsekvenser for så vidt angår sprøjtning på andre arealer end de økologiske.

Med indførelse af forbuddet mod sprøjtning og gødkning på § 3-arealer vil berørte bedrifter skulle tage stilling til deres fremadrettede drift. Der er tale om et begrænset antal bedrifter og det vurderes at der vil være begrænsede administrative konsekvenser forbundet hermed, da det vurderes at indgå naturligt i den løbende driftsplanlægning. Samtidig sikres landbruget tid til at indrette sig på forbuddet mod sprøjtning og gødkning på § 3-arealerne, da forbuddet først træder i kraft den 1. september 2017. Lovforslaget vurderes derfor ikke at have væsentlige administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet for så vidt angår indførelse af et vejledende bødeniveau.

5. *Administrative konsekvenser for borgere*

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgere.

6. *Miljømæssige konsekvenser*

Med lovforslaget foreslås at etablere et Grønt Danmarkskort som skal udgøre planlægnings- og prioriteringsrammen for mere og bedre sammenhæng i den danske natur til gavn for biodiversiteten. Grønt Danmarkskort forventes at understøtte den eksisterende vand-, natur- og klimaindsats.

DCE Nationalt center for miljø og energi, Aarhus Universitet anfører¹, at der er for græsland er etableret en sammenhæng mellem kvælstoftilførsel ud over tålegrænsen og tab af artsrigdom. En årlig tilførsel på 130 kg/n/ha/år på et engareal forventes ifølge denne beregning at reducere artsantallet med netto 44 % over en kort årrække (<20 år). Omfattende brug af sprøjtemidler i sig selv og yderligere sammen med en høj næringsstatus betyder et markant fald i den biologiske mangfoldighed herunder tab af plante- og insektiv.

Det foreslåede forbud mod gødskning og sprøjtning på arealer omfattet af § 3, stk. 2 og 3, vil bidrage til at bremse den tilbagegang i biodiversitet, der skyldes næringsstofftilførsel og anvendelse af sprøjtemidler, fordi næringsstofftolerante plantearter fremmes på bekostning af næringsstoffølsomme plantearter og/eller sprøjtemidler, der fjerner bestemte dele af biodiversiteten, hvilket fører til en mere ensartet og artfattig natur.

Landbrugets anvendelse af gødning er generelt faldet væsentligt i de seneste mange år og samtidig er udnyttelsesgraden steget, blandt andet på grund af krav til udbringningsmetode og -tidspunkt. Det har resulteret i en reduceret udvaskning af næringsstoffer, herunder kvælstof og fosfor. Det foreslåede forbud mod gødskning på § 3-beskyttede arealer vil reducere udledningen af kvælstof til vandmiljøet yderligere. Denne miljøeffekt forudsætter, at landsnormen reduceres i samme omfang, som kvælstofkvoten til § 3 arealerne reduceres. De § 3-beskyttede ferske enge og strandenge er ofte beliggende ned til kyster, søer og vandløb og udgør derfor endvidere ofte en bufferzone mellem de intensivt dyrkede arealer og vandmiljøet.

Lovforslaget vurderes for så vidt angår strafskærpelse at have en præventiv effekt og dermed positive miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen relevante EU-retlige aspekter. Lovforslaget understøtter dog opfyldelsen af fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet overordnede målsætning om gunstig bevaringsstatus. Etableringen af et Grønt Danmarkskort forventes endvidere at bidrage til Danmarks opfyldelse af EU's strategi for biodiversitet, som har som overordnet mål at standse tabet af biodiversitet inden 2020, herunder særligt delmål 2 om at fremme udvikling af grøn infrastruktur og beskyttelse og genetablering af økosystemer og økosystemtjenester. Lovforslaget bidrager således også til opfyldelsen af Danmarks internationale forpligtelser efter Biodiversitetskonventionen, herunder særligt de såkaldte Aichi-mål om at standse tabet af biodiversitet inden 2020.

7.1. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

8. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/Mindre udgifter	Negative konsekvenser / merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	<p><i>Ændring af planloven:</i> Ingen</p> <p><i>Forbud mod gødskning og sprøjtning:</i> Ingen</p> <p><i>Vejledende bødeniveau:</i> Ingen</p>	<p><i>Ændring af planloven:</i> Den foreslåede ændring af planloven forventes at medføre begrænsede øgede udgifter for staten.</p> <p>Lovforslaget indebærer mindre udgifter for staten til opdatering af de Digitale Naturkort og til tilsyn med Grønt Danmarkskort, som derudover forventes at indebære DUT-udgifter på 2 mio. kr. årligt til kommunerne</p> <p><i>Forbud mod gødskning og sprøjtning:</i> Ingen</p> <p><i>Vejledende bødeniveau:</i> Ingen</p>
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og	<i>Ændring af planloven:</i> Ingen	<i>Ændring af planloven:</i> Den foreslåede ændring af planloven vil betyde

¹ Strandberg, M., Bak, J., Bladt, J., Bruus, M., Grant, R., Nielsen, K.E., Nygaard, B. og Strandberg, B. (2012): Vurdering af omfang og konsekvenser af sprøjtning og gødskning af § 3- beskyttede arealer. DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet.

regioner	<p><i>Forbud mod gødsugning og sprøjtning:</i> Den foreslåede ændring medfører en forenkling af administrationen af de beskyttede arealer for kommunerne. Den samlede forenkling vurderes at være større end de tilsvarende begrænsede administrative konsekvenser ift. NBL § 65, stk. 3.</p> <p><i>Vejledende bødeniveau:</i> Ingen</p>	<p>administrative konsekvenser for kommunerne ved planlægning for et nyt planemne i kommuneplanen.</p> <p><i>Forbud mod gødsugning og sprøjtning:</i> Den foreslåede ændring af NBL § 65, stk. 3, vil medføre begrænsede administrative konsekvenser for kommunerne i de tilfælde, hvor der skal dispenseres til sprøjtning mod invasive arter mv. Kommunerne dispenserer dog allerede til sprøjtning i tilfælde, hvor det ikke er en fortsættelse af hidtidig lovlig drift. De begrænsede administrative konsekvenser ift. NBL § 65, stk. 3 vurderes at være mindre end den tilsvarende forenklede administration.</p> <p>Lovforslaget indebærer udgifter for staten for et mindre ét cifret millionbeløb.</p> <p><i>Vejledende bødeniveau:</i> Ingen</p>
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	<p><i>Ændring af planloven:</i> Ingen</p> <p><i>Forbud mod gødsugning og sprøjtning:</i> Ingen</p> <p><i>Vejledende bødeniveau:</i> Ingen</p>	<p><i>Ændring af planloven:</i> Ingen</p> <p><i>Forbud mod gødsugning og sprøjtning:</i> Den foreslåede ændring vil få erhvervsøkonomiske konsekvenser for de jordbrugsbedrifter, som har § 3-beskyttede arealer, som er blevet gødsket og sprøjtet i overensstemmelse med hidtidig praksis, forud for ikrafttræden af naturbeskyttelseslovens krav herom i 1992. Der vurderes samlet set at være erhvervsøkonomiske konsekvenser på op til 44,5 mio. kr./år.</p> <p><i>Vejledende bødeniveau:</i> Ingen.</p>
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	<p><i>Ændring af planloven:</i> Ingen</p> <p><i>Forbud mod gødsugning og sprøjtning:</i> Ingen</p> <p><i>Vejledende bødeniveau:</i> Ingen</p>	<p><i>Ændring af planloven:</i> Ingen</p> <p><i>Forbud mod gødsugning og sprøjtning:</i> Ingen. Forbuddet skal indgå i den almindelige planlægning af bedriften. Der gives en 2-årig periode forud for lovens ikrafttræden til at indrette bedriften efter de ændrede forhold.</p> <p><i>Vejledende bødeniveau:</i> Ingen</p>
Miljømæssige konsekvenser	<p><i>Ændring af planloven:</i> Lovforslaget forventes at sikre bedre sammenhæng og bedre udviklingsmuligheder for natur og biodiversitet. Samtidig forventes desuden at understøtte den eksisterende vand-, natur- og klimaindsats.</p> <p><i>Forbud mod gødsugning og sprøjtning:</i> Det foreslåede forbud mod gødsugning og sprøjtning på arealer omfattet af § 3, stk. 2 og 3, vil bidrage til at bremse den tilbagegang i biodiversitet, der skyldes næringsstofftilførsel og anvendelse af sprøjtemidler. Desuden vil et forbud mod gødsugning på § 3-beskyttede arealer reducere udledningen af kvælstof til vandmiljøet.</p>	<p><i>Ændring af planloven:</i> Ingen</p> <p><i>Forbud mod gødsugning og sprøjtning:</i> Ingen.</p> <p><i>Vejledende bødeniveau:</i> Ingen.</p>

	<i>Vejledende bødeniveau:</i> Lovforslaget vurderes for så vidt angår strafskærpelse at have en præventiv effekt og dermed positive miljømæssige konsekvenser.	
Administrative konsekvenser for borgerne	<i>Ændring af planloven:</i> Ingen <i>Forbud mod gødsning og sprøjtning:</i> Ingen. <i>Vejledende bødeniveau:</i> Ingen.	<i>Ændring af planloven:</i> Ingen <i>Forbud mod gødsning og sprøjtning:</i> Ingen. <i>Vejledende bødeniveau:</i> Ingen.
Forholdet til EU-retten	<i>Ændring af planloven:</i> Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter. <i>Forbud mod gødsning og sprøjtning:</i> Lovforslaget medvirker til opfyldelse af af målsætningerne i Natura 2000-direktiverne og til opfyldelse af artikel 12b i rammedirektivet om bæredygtig anvendelse af pesticider (2009/128/EF). <i>Vejledende bødeniveau:</i> Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	<i>Ændring af planloven:</i> Ingen <i>Forbud mod gødsning og sprøjtning:</i> Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter. <i>Vejledende bødeniveau:</i> Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

Til § 1

Til nr. 1

Med den foreslåede bestemmelse tilføjes et nyt emne til kommuneplankataloget i lovens § 11 a, hvorefter kommunalbestyrelserne, som led i deres kommuneplanlægning, skal udarbejde retningslinjer for udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i Grønt Danmarkskort, samt retningslinjer for prioritering af kommunalbestyrelsens naturindsats.

Den foreslåede bestemmelse er toledet og indebærer for det første et krav om udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i Grønt Danmarkskort. Udpegningen vil som følge af § 11, stk. 3, skulle indtegnes på et kort. Den foreslåede bestemmelse vil betyde, at hver kommunalbestyrelse i forbindelse med udstedelse af kommuneplanen skal bidrage til udpegningen af det samlede Grønne Danmarkskort. I fastsættelsen af retningslinjer for Grønt Danmarkskort og herunder selve udpegningen af naturområder, som indgår i Grønt Danmarkskort, forventes kommunalbestyrelserne at tage udgangspunkt i det eksisterende planemne om varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, herunder beliggenheden af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser af økologiske forbindelser samt af potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser. Kommunalbestyrelserne forventes yderligere at samtænke udpegning af skovrejsningsområder, lavbundsarealer og øvrige relevante planemner i § 11 a i udpegningen af Grønt Danmarkskort.

Det er intentionen, at den første udpegning af et Grønt Danmarkskort skal være foretaget ved den næstkommende revision af kommuneplanerne i 2017. Udpegningen af et Grønt Danmarkskort forventes løbende at blive udviklet og kvalificeret ved de følgende kommuneplanrevisioner. Etableringen forventes således at ske over en længere årrække gennem konkrete projekter i takt med, at der er midler til rådighed.

Den foreslåede bestemmelse indeholder for det andet et krav om, at der i kommuneplanen fastsættes retningslinjer for prioritering af kommunalbestyrelserne naturindsats inden for et Grønt Danmarkskort med det formål at sikre bevarelse og udvikling af naturen, herunder som grundlag for beskyttelsen af truede og sjældne arter. Hermed forpligtes kommunalbestyrelserne til i retningslinjerne at beskrive, hvordan den kommunale naturindsats vil blive prioriteret. Det er forventningen, at den samlede udpegning vil udgøre en strategisk udmelding om beliggenheden af den eksisterende og potentielle værdifulde natur, hvor det vil være relevant at fokusere naturindsatsen, uden at det udelukker en indsats for den natur, som findes uden for netværket. Det er dog forventningen, at kommunalbestyrelserne vil prioritere hovedparten af den kommunale naturindsats inden for et Grønt Danmarkskort, og at der vil blive redegjort herfor i kommuneplanens retningslinjer og redegørelse.

Til nr. 2

Med de foreslåede bestemmelser fastsættes nærmere krav til kommunalbestyrelsernes udpegning af områder, som indgår i et Grønt Danmarkskort i form af, at der skal sikres sammenhæng mellem de kommunale udpegninger, og at de Digitale Naturkort og nationale kriterier skal anvendes.

Til § 11 a, stk. 2

Efter den foreslåede bestemmelse pålægges kommunalbestyrelserne at anvende Digitale Naturkort, når de udpeger eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i et Grønt Danmarkskort. Det er intentionen med den digitale oversigt at levere et fagligt grundlag, som skal lette kommunalbestyrelsens opgave med at lokalisere og udvælge de relevante områder, som indgår i et Grønt Danmarkskort.

Naturstyrelsen har til denne brug fået udviklet Digitale Naturkort, som bl.a. viser beliggenheden af eksisterende, beskyttede naturområder og forekomsten af levesteder for truede og sjældne arter i det omfang, der er kendskab til disse arter og deres levesteder. De Digitale Naturkort indeholder endvidere en række øvrige eksisterende kort, der vil være relevant for udpegningen af naturområder. Den digitale oversigt vil være tilgængelig på Naturstyrelsens hjemmeside, www.nst.dk.

Til § 11 a, stk. 3

Med den foreslåede bestemmelse pålægges kommunalbestyrelserne at anvende tre nationale kriterier ved udpegningen af eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i et Grønt Danmarkskort. Kriterierne er foreslået af det tværministerielle samarbejde, jf. afsnit 1.1. i de almindelige bemærkninger. Kriterierne skal medvirke til, at kommunalbestyrelserne udpeger naturområder ud fra den samme overordnede prioritering og dermed bidrage til øget ensartethed på tværs af kommunegrænser.

Ved udpegningen af områder, som indgår i et Grønt Danmarkskort, skal følgende nationale kriterier i prioriteret rækkefølge anvendes:

- 1) Eksisterende Natura 2000-områder på land samt øvrige eksisterende værdifulde naturområder.
- 2) Nye naturområder, som udvider eller skaber sammenhæng mellem eksisterende værdifulde naturområder, herunder indenfor og mellem Natura 2000-områder.
- 3) Naturområder, som samtidig bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning- og forebyggelse, vandmiljø eller rekreation.

Med "Eksisterende Natura 2000-områder på land samt øvrige eksisterende værdifulde naturområder" forstås, at udpegning skal ske af områder, hvor naturen har en god kvalitet, og hvor en målrettet indsats kan bevare eller forbedre naturværdierne og sikre bedre sammenhæng, mere kvalitet og større og mere robuste naturområder. Kriteriet har således fokus på eksisterende nationalt- og internationalt beskyttede naturområder. De naturområder, som forventes at blive udpeget er således Natura 2000-områder, relevante fredede områder, natur- og vildtreservater, klitfredede arealer, større skove og § 3-beskyttede naturområder, hvor naturindholdet på forhånd er stort, og hvor tiltag for naturen derfor kan iværksættes omkostningseffektivt. Nationalparkerne indeholder også værdifulde naturområder og forventes derfor også at blive udpeget til at indgå i et Grønt Danmarkskort. De nævnte områder repræsenterer de grundlæggende naturværdier i landskabet og skal derfor indgå i den kommunale udpegning af et Grønt Danmarkskort i det omfang områderne har en kvalitet og øvrige egenskaber, som understøtter en opbygning af et Grønt Danmarkskort. Den konkrete afvejning af hvilke områder, som skal udpeges, overlades til kommunalbestyrelserne, som besidder det lokale kendskab til områdernes naturværdi og økologiske funktion. Det er dog en forudsætning, at alle Natura 2000-områder på land udpeges til at indgå i et Grønt Danmarkskort, herunder landdelene af Natura 2000-områder, som også omfatter havområder. Kravet er begrundet i Danmarks forpligtelser efter EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver, som pålægger medlemslandene at gøre en særlig indsats for naturen i de udpegede Natura-2000 områder. De eksisterende Natura 2000-områder på land forventes derfor at udgøre rygraden i et Grønt Danmarkskort. Målet med kriteriet er at bidrage til, at planlægningen for Danmarks natur på sigt får en større effekt for naturen og biodiversiteten og bidrager til at indfri Danmarks EU-forpligtelser.

Med "udpegning af nye naturområder, som udvider eller skaber sammenhæng mellem eksisterende naturområder" forstås, at udpegningen skal understøtte, at etablering af ny natur sker, så der opnås bedst mulig sammenhæng og robusthed i den eksisterende natur. Intentionen er at undgå, at de mest værdifulde naturområder ligger som isolerede øer mellem intensivt dyrkede marker, byer, veje m.m. Det tværministerielle samarbejde har i deres Udredning om en model for et nationalt naturnetværk beskrevet uddybende eksempler, som supplement til kriterium nr. 2, for hvor sammenhængen skal etableres. Kommunalbestyrelserne kan i deres udpegning af områder efter kriteriet om mere natur og øget sammenhæng gøre brug af eksemplerne på værdifulde naturområder fra det tværministerielle samarbejde i forhold til at fastlægge, hvor sammenhægene bør etableres:

- 1) I tilslutning til Natura 2000-områder samt øvrig eksisterende værdifuld natur, som f.eks. gamle overdrev, heder, gamle skove, lysåbne skove og klitter.
- 2) Hvor det gavner sammenhængen indenfor og mellem Natura 2000-områder og andre særligt værdifulde naturområder.
- 3) Hvor det understøtter bevaring af truede og sårbare arter, f.eks. rødliste-arter og truede og sårbare arter omfattet af EU's naturdirektiver. Funktionen af en økologisk forbindelse forbedres væsentligt ved at planlægge den for en bestemt art eller artsgruppe.
- 4) Hvor det giver større sammenhængende naturområder med mulighed for fri dynamik.

Det er forventningen, at de Digitale Naturkort også vil være et væsentligt bidrag til udpegningen af områder baseret på kriteriet om mere natur og øget sammenhæng.

Med "udpegning af naturområder, som bidrager til andre formål" forstås, at udpegningen skal understøtte synergieffekter f.eks. ved udtagning af lavbundsjord, som både kan have en positiv klima- og natureffekt eller ved klimatilpasningstiltag som f.eks. etablering af vådområder, som samtidig kan have en positiv natureffekt på bl.a. visse

fuglearter. Det tværministerielle samarbejde har i deres Udredning om en model for et nationalt naturnetværk beskrevet uddybende eksempler, som supplement til kriterium nr. 3 om udpegning af naturområder, som bidrager til andre formål. Kommunalbestyrelserne kan i deres udpegning af områder efter dette kriterium gøre brug af eksemplerne fra det tværministerielle samarbejde i forhold til at fastlægge naturområder, som bidrager til andre formål:

- 1) Lavtliggende landbrugsarealer i ådale og langs vandløb med gode muligheder for at sikre en klimagevinst ved reduceret CO₂-udledning.
- 2) Områder, som udover at kunne danne sammenhængende naturområder, også kan tilbageholde og aflede regnvand for at forebygge oversvømmelser.
- 3) Landbrugsarealer med stor risiko for tab af næringsstoffer til vandmiljøet.
- 4) Økologiske arealer til mindskelse af randpåvirkninger på naturarealer.
- 5) Områder med lavt dyrkningspotentiale.
- 6) Større sammenhængende landskaber.
- 7) Områder, hvor ny natur også kan rumme store rekreative muligheder.
- 8) Områder, som kan sikre sammenhæng med byernes grønne områder. Grønne og landskabeligt attraktive byrande kan forbinde byen med natur og styrke muligheden for at opleve natur og landskab tæt på.
- 9) Mindsket kvælstofudvaskning.

Til § 11 a, stk. 4

Den foreslåede bestemmelse forpligter kommunalbestyrelserne til i deres udpegning af naturområder, som indgår i et Grønt Danmarkskort, at sikre sammenhæng med nabokommuners udpegning af naturområder. Bestemmelsen skal bidrage til at sikre opfyldelsen af formålet med etableringen af et Grønt Danmarkskort, som er at sikre mere og bedre natur i Danmark samt skabe bedre sammenhæng mellem naturarealerne.

Kommunalbestyrelserne pålægges med den foreslåede bestemmelse ikke alene at udpege de relevante eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i et Grønt Danmarkskort men også at sikre en dialog med nabokommunerne og i givet fald tilpasse udpegningen i forhold til den udpegning, som nabokommunerne vil foretage. Bestemmelsen skal ses i tæt sammenhæng med den foreslåede § 11 a, stk. 4, hvorefter udpegningen af områder skal tage udgangspunkt i tre nationale kriterier. Det 2. kriterium, som omhandler udpegning af nye naturområder, som udvider eller skaber sammenhæng mellem eksisterende værdifulde naturområder, herunder indenfor og mellem Natura 2000-områder, skal således ikke alene anskues ud fra den kommunale afgrænsning, men skal bidrage til at skabe sammenhæng mellem værdifuld natur også, hvor denne krydser kommunegrænser.

Til nr. 3

Med den foreslåede bestemmelse forpligtes kommunalbestyrelserne til i kommuneplanens redegørelsesdel at redegøre for planens forudsætninger, herunder for grundlaget for udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i et Grønt Danmarkskort. Det er intentionen med bestemmelsen, at kommunalbestyrelserne skal redegøre for, hvordan de konkret har anvendt de nationale kriterier og det Digitale Naturkort, og for den konkrete prioritering af kommunalbestyrelsens naturindsats indenfor et Grønt Danmarkskort. Bestemmelsen forventes at bidrage til at skabe klarhed over den nødvendige prioritering, som må foretages i den enkelte kommune, og vil dermed også kunne anvendes i det statslige tilsyn.

Til § 2

Til nr. 1

Det foreslås, at bemyndigelsesbestemmelsen ophæves som konsekvens af det foreslåede forbud mod gødskning og sprøjtning i § 3a.

Til nr. 2

Til § 3a, stk. 1

Med bestemmelsen foreslås forbud mod gødskning og sprøjtning på arealer omfattet af lovens § 3, stk. 2 og 3, dvs. heder, moser og lignende, strandenge og strandsumpe samt ferske enge og biologiske overdrev, der enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med søer nævnt i § 3, stk. 1, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal.

De foreslåede forbud vil gælde alle naturtyper oplistet i § 3, stk. 2 og 3. I praksis vil forbuddet mod gødskning dog overvejende få betydning for eng- og strandengsarealer, hvorpå der har været en hidtidig lovlig drift med gødskning, svarende til ca. 35.000 ha. For de øvrige naturtyper, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse, gælder som udgangspunkt allerede et forbud mod gødskning, idet selve eksistensen af disse naturtyper som regel er ensbetydende med, at der ikke hidtil har været gødsket, eller at gødskningen i hvert fald har været uden landbrugsmæssig interesse, jf. fsva. moser og heder bemærkningerne til naturbeskyttelsesloven, jf. L70/1991. Der er derfor ikke en hidtidig lovlig drift at fortsætte på arealerne. For vandløb og søer der er omfattet af § 3, stk. 1, gælder et forbud mod tilstandsændringer, der betyder, at det efter § 3, stk. 1, ikke er tilladt at tilføre gødning eller sprøjtemidler til disse.

Forbuddet mod gødskning omfatter alle former for gødning, dvs. både kunstig gødning og husdyrgødning. Dog omfatter forbuddet ikke gødning afsat direkte på arealet fra græssende dyr, i det omfang det sker i overensstemmelse med hidtil lovlig drift og ikke medfører en tilstandsændring. Kommunalbestyrelsen vurderer som hidtil i det konkrete tilfælde, om afgræsning forudsætter dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, eller om afgræsning ikke medfører en tilstandsændring på arealet, f.eks. fordi der er tale om hidtidig lovlig drift og dermed ikke kræver en dispensation.

Det foreslåede forbud mod gødskning er ikke til hinder for anmeldelse til naturafgræsning i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 35 og 36 (bkg. 1280/2013) med henblik på afgræsning af § 3-arealer, som forudsat i bekendtgørelsens anmeldeordninger.

Forbuddet mod sprøjtning omfatter enhver form for brug og udbringning af sprøjtemidler, dvs. uanset om disse benævnes sprøjtemidler, pesticider eller plantebeskyttelsesmidler, og uanset om der er tale om herbicider, insekticider mv.

Til § 3a, stk. 2

Den foreslåede bestemmelse i § 3a, stk. 2, giver ministeren hjemmel til at fastsætte regler om undtagelser fra forbuddet i stk. 1.

Det forventes, at ministeren vil fastsætte regler om undtagelse af arealer, der anvendes til afgræsning for økologiske husdyr fra forbuddet mod gødskning, således at disse arealer fortsat kan gødskes i overensstemmelse med hidtidig lovlig drift.

Ministeren kan i bekendtgørelsen definere, hvornår der er tale om økologiske husdyr. Ministeren vil endvidere kunne stille krav om, at undtagelsen alene skal gælde erhvervsmæssige dyrehold iht. bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter.

Undtagelsen fra forbuddet mod gødskning understøtter regeringens målsætning for økologisk jordbrug. Muligheden for fortsat at kunne gødske i overensstemmelse med hidtidig lovlig drift, og således at gødskningen ikke medfører tilstandsændringer, sikrer, at de økologiske bedrifter, herunder i særdeleshed malkekvægsbedrifter, fortsat kan leve op til de særlige krav, der i medfør af EU-regulering gælder for disse bedrifter. Det gælder særligt kravet til, at dyrene går ude og græsser en stor del af året, hvorfor det er nødvendigt, at der på græsningsarealerne opretholdes en tilstrækkelig foderproduktion.

Derudover vil ministeren kunne fastsætte nærmere regler vedrørende afgræsning, herunder hvornår der er tale om afgræsning, dvs. f.eks. krav om en vis andel optag af frisk afbidt græs hhv. tilskudsfoder og om afgræsningsintensitet, dvs. krav til dyretryk på arealet. Ministeren vil endvidere kunne fastsætte krav til dokumentation for fodermængde, afgræsningsintensitet og lignende.

Ministeren vil kunne fastsætte regler om, at bekendtgørelsen skal indeholde et princip om kontinuitetsbrud, sådan at den hidtidige lovlige drift skal anses for afbrudt, hvis der ikke har været gødsket på det pågældende areal i tre på hinanden følgende år, herunder at gødskning kun kan finde sted de år, hvor arealet anvendes til afgræsning til økologiske husdyr.

Til § 3a, stk. 3

Den foreslåede bestemmelse i § 3a, stk. 3, forudsættes anvendt sådan, at der etableres en generel adgang for miljøministeren til at dispensere fra forbuddet mod gødskning og sprøjtning, jf. stk. 1, hvis der er tale om ekspropriation eller, hvor forbuddet får karakter af ekspropriation i det konkrete tilfælde. Det er således ikke tilstrækkeligt i sig selv, at en lodsejer rammes hårdt af forbuddet.

Det er forventningen, at dispensationsadgangen kun ville kunne blive relevant i et ganske begrænset antal tilfælde.

I ministerens vurdering, af om der i eventuelle tilfælde af ekspropriation skal meddeles dispensation fra forbuddet mod gødskning frem for at udbetale ekspropriationserstatning, kan der bl.a. lægges vægt på, om hensynet til beskyttelse af værdifuld eller truet natur taler afgørende imod en dispensation til fortsat gødskning og sprøjtning.

Det bemærkes, at en eventuel dispensation alene vil betyde, at gødskning og sprøjtning vil kunne fortsættes på arealet i overensstemmelse med hidtidig lovlig drift på det pågældende areal, dvs. med samme mængde og hyppighed som hidtil.

En dispensation vil kunne gøres tidsbegrænset til f.eks. 10 år, hvorefter forbuddet vil gælde den pågældende ejendom på samme måde som andre ejendomme. På denne måde mindskes indgrebets intensitet, hvilket kan betyde, at forbuddet ikke får karakter af ekspropriation i det konkrete tilfælde.

Meddeler ministeren dispensation fra forbuddet mod gødskning og sprøjtning i medfør af den dispensationsadgang, som det foreslås, at ministeren gives bemyndigelse til at fastsætte for sig selv, vil ministeren ligeledes skulle foretage en habitatvurdering i overensstemmelse med habitatbekendtgørelsens § 7.

Til nr. 3

Den foreslåede bestemmelse fastsætter adgang for kommunalbestyrelsen til at dispensere til specifikt målrettede enkeltforanstaltninger med sprøjtning (pletsprøjtning) mod invasive ikkehjemmehørende arter mv. i de tilfælde, hvor det er nødvendigt af hensyn til bekæmpelse af invasive ikkehjemmehørende arter eller ved forekomst af plantearter, der er giftige for husdyr af hensyn til en fortsat udnyttelse af arealet til græsning eller høslæt mv., herunder fx hvor sprøjtning indgår som et tidsbegrænset led i en plan for bekæmpelse af invasive ikkehjemmehørende arter. Kommunalbestyrelsen skal i det enkelte tilfælde tage stilling til, om sprøjtning er den mest hensigtsmæssige bekæmpelsesmetode, eller om der findes andre velegnede metoder, som er mere skånsomme over for det naturlige dyre- og planteliv. Det er forudsat, at kommunalbestyrelsen alene dispenserer fra forbuddet, når sprøjtning er den mest hensigtsmæssige løsning. Er dette ikke tilfældet skal kommunalbestyrelsen – på samme måde som i dag – vurdere, om den bekæmpelsesmetode, der er mest hensigtsmæssig, vil medføre en tilstandsændring på det pågældende areal og dermed forudsætter en dispensation fra reglerne i § 3.

Det forudsættes, at kommunalbestyrelsen i almindelighed meddeler dispensation til foranstaltninger med sprøjtning til bekæmpelse af flyvehavre og kæmpebjørneklo, i overensstemmelse med de særlige regler herom, når sprøjtning eller pensling med bekæmpelsesmidler er den mest skånsomme og hensigtsmæssige bekæmpelsesmetode. Der er således ikke tiltænkt nogen ændring i retstilstanden for så vidt angår bekæmpelse af flyvehavre og kæmpebjørneklo, jf. NKN-131-00210 og NMK-510-00263.

Dispensationsadgangen skal administreres under respekt af reglerne i bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen). Efter habitatbekendtgørelsen skal myndigheden, før der træffes afgørelse, foretage en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at det ikke kan udelukkes, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 1 og 2.

Til nr. 4

Den foreslåede bestemmelse om forbud mod gødskning og sprøjtning, hvortil det foreslås, at kommunalbestyrelsen gives adgang til at dispensere fsva. sprøjtning, tilføjes lovens § 71, stk. 4, nr. 4, hvorefter miljøministeren fastsætter regler, om i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår dispensationer kan meddeles efter lovens § 65, med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet.

Til nr. 5

Det foreslås, at den foreslåede § 3a, stk. 1, tilføjes bestemmelsen i § 89, stk. 1, nr. 1, sådan at overtrædelse af det foreslåede forbud mod gødskning og sprøjtning kan straffes med bøde.

Til nr. 6

Formålet med indførelsen af den foreslåede bestemmelse er at fastslå, at der ved bødeudmålingen skal lægges vægt på lovens hensyn, og at det skal betragtes som en skærpende omstændighed, hvis en overtrædelse af loven er begået i forbindelse med udøvelse af erhvervsvirksomhed. Med lovforslaget skal det tillige betragtes som en skærpende omstændighed, hvis der ved overtrædelsen er voldt skade på naturtyper eller arter, der er beskyttet i henhold til habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne eller er fremkaldt fare herfor.

Lovforslaget forudsættes at få som konsekvens, at bødeniveauet for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven jf. § 89, stk. 1 eller regler udstedt i medfør af loven jf. § 89, stk. 3, ensrettes med miljøbeskyttelsesloven, jf. nærmere herom i lovforslagets almindelige bemærkninger. Samtidig forudsættes det, at praksis ensrettes, således at bødeniveauet er ensartet i sammenlignelige sager.

Med den nye bestemmelse foreslås en skærpelse af bødeniveauet for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3. Denne del af lovforslaget forudsættes at få som konsekvens, at overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3 straffes hårdere, hvilket kan medføre en større præventiv effekt af bødestraffe ved overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3.

Der henvises endvidere til afsnit 2.2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Ændringen er en konsekvensrettelse som følge af indsættelsen af et nyt stykke i naturbeskyttelseslovens § 89, jf. bemærkningerne ovenfor til nr. 4.

Til nr. 8

Ændringen er en konsekvensrettelse som følge af indsættelsen af et nyt stykke i naturbeskyttelseslovens § 89, jf. bemærkningerne ovenfor til nr. 4.

Til § 3

Lovforslaget foreslås at træde i kraft 1. marts 2015.

Der foreslås endvidere i en overgangsbestemmelse, at kravet til kommunalbestyrelserne om at udarbejde retningslinjer om udpegning af områder, som indgår i et Grønt Danmarkskort, skal udmøntes i de næstkommende kommuneplanrevisioner. Det er forventningen, at landets kommunalbestyrelser vil vedtage nye eller reviderede kommuneplaner i løbet af 2017, og at den første strategiske udpegning af et Grønt Danmarkskort således vil foreligge ved udgangen af 2017 eller kort tid derefter. Den kommunale udbygning af et Grønt Danmarkskort vil herefter gradvist kunne udvikles som en del af de løbende kommuneplanrevisioner hvert fjerde år og tilhørende statslige mål og krav.

Det foreslås, at forbuddet mod gødkning og sprøjtning træder i kraft 1.september 2017, sådan at lodsejerne får mulighed for at indrette den jordbrugsmæssige drift efter det foreslåede forbud mod gødkning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer, herunder tilpasse gødningsafsætningen i overensstemmelse med kravene i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug.

UDKAST

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering		Lovforslaget
		§ 1
		I lov om planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 587 af 27. maj 2013, som ændret ved lov nr. 1631 af 26. december 2013, foretages følgende ændringer:
§ 11 a. Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for		
1) udlægning af arealer til byzoner og sommerhusområder,		
2) beliggenheden af områder til forskellige byformål, f.eks. boligformål, erhvervsformål, blandede byfunktioner, beliggenheden af offentlige institutioner, serviceformål, byomdannelsesområder m.v.,		
3) den kommunale detailhandelsstruktur, herunder afgrænsning af bymidter, bydelscentre, lokalcentre, områder til særlig pladskrævende varer og eventuelle aflastningsområder samt fastsættelse af det maksimale bruttoetageareal til butikformål for det enkelte område og maksimale bruttoetagearealer for de enkelte butikker i de enkelte områder, herunder også for enkeltstående butikker, jf. §§ 5 I-5		
4) beliggenheden af trafik anlæg,		
5) beliggenheden af tekniske anlæg, herunder arealer til fælles biogasanlæg,		
6) beliggenheden af områder til virksomheder m.v., hvortil der af hensyn til forebyggelse af forurening må stilles særlige beliggenhedskrav,		
7) beliggenheden af de i § 11 g nævnte anlæg,		
8) sikring af, at støjbelastede arealer ikke udlægges til støjfølsom anvendelse, medmindre den fremtidige anvendelse kan sikres mod støjgener, jf. § 15 a,		
9) beliggenheden af arealer til fritidsformål, herunder kolonihaveområder og andre rekreative områder,		
10) varetagelsen af de jordbrugsmæssige interesser, herunder udpegningen og sikringen af særlig værdifulde landbrugsområder,		
11) beliggenheden af arealer til lokalisering af driftsbygninger og driftsanlæg på store husdyrbrug,		
12) beliggenheden af skovrejsningsområder og områder, hvor skovtilplantning er uønsket,		
		<p>1. I § 11 a indsættes efter nr. 12 som nyt nummer:</p> <p>"13) udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i Grønt Danmarkskort, samt for prioritering af kommunalbestyrelsens naturindsats indenfor Grønt Danmarkskort, jf. stk. 2-4,"</p> <p>Nr. 13-20 bliver herefter nr. 14-21.</p>

2.	lavbundsarealer, herunder beliggenheden af lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder,		
3.	varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, herunder beliggenheden af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, af økologiske forbindelser samt af potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser,		
4.	sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af værdifulde kulturmiljøer og andre væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier,		
5.	sikring af landskabelige bevaringsværdier og beliggenheden af områder med landskabelig værdi, herunder større, sammenhængende landskaber,		
6.	sikring af geologiske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af områder med særlig geologisk værdi,		
7.	friholdelse af arealer for ny bebyggelse eller etablering af foranstaltninger til sikring mod oversvømmelse, når arealet er i væsentlig risiko for oversvømmelse, jf. kapitel 2 i lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer og bekendtgørelse om vurdering og risikostyring for oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet,		
8.	anvendelsen af vandløb, søer og kystvande,		
9.	arealanvendelsen i kystnærhedszonen i overensstemmelse med bestemmelserne i § 5 a, stk. 1, og § 5 b og		
10.	realisering af regler eller beslutninger efter lovens §§ 3 og 5 j.		
		2.	I § 11 a indsættes som stk. 2-4: "Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal ved udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, jf. stk. 1, nr. 13, anvende Digitale Naturkort. Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal ved udpegning af eksisterende og potentielle områder, jf. stk. 1, nr. 13, anvende følgende nationale kriterier i prioriteret rækkefølge: 4) Eksisterende Natura 2000-områder på land samt øvrige eksisterende værdifulde naturområder. 5) Nye naturområder, som udvider eller skaber sammenhæng mellem eksisterende værdifulde naturområder, herunder indenfor og mellem Natura 2000-områder. 6) Naturområder, som samtidig bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning- og forebyggelse, et bedre vandmiljø eller rekreation. Stk. 4. Ved udpegningen af eksisterende og potentielle naturområder, jf. stk. 1, nr. 13, skal kommunalbestyrelsen sikre sammenhæng med nabokommuners udpegning af eksisterende og potentielle naturområder."
§ 11 e. Kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, herunder om			
1) den forudsatte rækkefølge for planens			

gennemførelse,		
2) hvordan kommuneplanen forholder sig til den regionale udviklingsplan, jf. § 10 a, samt den vedtagne strategi for udviklingen, jf. § 23 a,		
		<p>3. I § 11 e, stk. 1, indsættes efter nr. 2 som nyt nummer:</p> <p>"3) grundlaget for udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i Grønt Danmarkskort, jf. § 11 a, stk. 1, nr. 13."</p> <p>Nr. 3-10 bliver herefter nr. 4-11.</p>
3) 3) beskyttede områder efter anden lovgivning og eventuelle arealreservationer efter sektorlove eller projekterings- og anlægslove,		
4) de i vandplanen og Natura 2000-planen, jf. lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), og de i Natura 2000-skovplanen, jf. kapitel 4 i lov om skove, fastsatte bestemmelser, der er relevante for planlægningen af arealanvendelsen inden for kommuneplanens geografiske område,		
5) handleplaner for kommunens realisering af vandplanen og Natura 2000-planen efter §§ 31 a og 46 a i lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven),		
6) kommuneplanens sammenhæng med den kommunale risikostyringsplan, jf. kapitel 3 i lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer og bekendtgørelse om vurdering og risikostyring for oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet,		
7) de i råstofplanen, jf. § 5 a i lov om råstoffer, fastsatte bestemmelser, der er relevante for planlægningen af arealanvendelsen inden for kommunens geografiske område,		
8) den fremtidige udvikling i kystnærhedszonen og de tilgrænsende vandområder,		
9) kommuneplanens sammenhæng med kommuneplanlægningen i nabokommunerne og		
10) kommuneplanens sammenhæng med den statslige trafikplan og trafikselskabernes trafikplan for offentlig service.		
Stk. 2. På et kortbilag til redegørelsen skal de eksisterende og planlagte forhold i kystnærhedszonen vises, herunder hvilke områder der friholdes for bebyggelse.		
Stk. 3. Redegørelsen for den del af kommuneplanen, der indeholder retningslinjer for de i § 11 g nævnte anlæg, skal indeholde en vurdering af de miljømæssige konsekvenser.		
Stk. 4. Redegørelsen for den del af kommuneplanen, der indeholder rammer for forsyningen med butikker, jf. § 11 b, stk. 1, nr. 7, skal indeholde		
1) en vurdering af omfanget af det eksisterende bruttoetageareal til butiksformål i bymidten, bydelscentre, lokalcentre, områder til særlig pladskrævende varer og aflastningsområder fordelt på hovedbutikstyper og disses omsætning,		
2) en vurdering af behovet for nybyggeri eller omdannelse af eksisterende bebyggelse til butiksformål,		
3) en angivelse af målene for detailhandelsstrukturen, herunder en angivelse af, hvilket opland der forudsættes betjent af de butikker, der kan		

placeres inden for de udlagte arealer,		
4) oplysning om, hvordan planlægningen tilgodeser målene for den kommunale hovedstruktur, herunder hvordan forslaget fremmer et varieret butiksudbud i de mindre og mellemstore byer samt bymiljøet i de områder, der foreslås udlagt til butiksformål, og		
5) en angivelse af tilgængeligheden for de forskellige trafikarter til de udlagte arealer til butiksformål.		
Stk. 5. Redegørelsen for den del af kommuneplanen, der indeholder rammer for etableringen af udvalgswarebutikker med et bruttoetageareal på mere end 2.000 m ² , jf. § 5 q, stk. 2, skal indeholde		
1) angivelse af målene for detailhandelsstrukturen i bymidten,		
2) beskrivelse af, hvordan etableringen af store udvalgswarebutikker tilgodeser målene for detailhandelsstrukturen i kommunen, samt af forventede konsekvenser for bymiljøet i bymidten og for bydelscentrene og oplandet og		
3) angivelse af tilgængeligheden for de forskellige trafikarter til de store butikker og en beskrivelse af, hvordan parkeringsmulighederne kan indpasses i de pågældende områder.		
Stk. 6. Redegørelsen for den del af kommuneplanen, som indeholder rammer for udvidelse af aflastningsområder til store butikker, jf. § 5 p, stk. 4, skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor en placering i bymidten ikke er mulig. I beskrivelsen skal indgå en vurdering af alternative placeringsmuligheder, herunder ved udvidelse af bymidten, ved ændring af projektets størrelse og udformning og ved forskellige trafikale løsninger. I vurderingen skal indgå overvejelser om konsekvenser for detailhandelen i bymidten, tilgængeligheden for forskellige trafikarter og parkeringsmuligheder.		
Stk. 7. Redegørelsen for den del af kommuneplanen, der indeholder rammer for etablering af møbelbutikker uden for bymidten, jf. § 5 n, stk. 1, nr. 3, skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor placering i bymidten ikke lader sig gøre. Redegørelsen skal endvidere indeholde en beskrivelse af mulighederne for placering i et bydelscenter og, hvis denne placering ikke viser sig mulig, for placering i et aflastningsområde med overskydende rummelighed og, hvis denne ikke viser sig mulig, for placering i et område udlagt til brug for særlig pladskrævende varegrupper. I beskrivelsen skal indgå en vurdering af alternative placeringsmuligheder, herunder ved udvidelse af bymidten, ved ændring af projektets størrelse og udformning og ved forskellige trafikale løsninger. I vurderingen af de alternative placeringsmuligheder skal indgå overvejelser om konsekvenser for bymiljøet og tilgængeligheden for forskellige trafikarter og parkeringsmuligheder.		
		§ 2
		I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013, som senest ændret ved § 19 i lov nr. 86 af 28. januar 2014, foretages følgende ændringer:
§ 3. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m ² , eller af vandløb eller dele af vandløb, der af miljøministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen er udpeget som beskyttede. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.		
Stk. 2. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af		

1) <i>heder,</i>		
2) <i>moser og lignende,</i>		
3) <i>strandenge og strandsumpe samt</i>		
4) <i>ferske enge og biologiske overdrev,</i>		
når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt i stk. 1, er større end 2.500 m ² i sammenhængende areal.		
Stk. 3. Der må heller ikke foretages ændring i tilstanden af moser og lignende, der er mindre end 2.500 m ² , når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelsen i stk. 1.		
Stk. 4. Miljøministeren kan fastsætte regler om gødskning på arealer, som er beskyttet efter stk. 2 og 3, herunder regler om mængden af gødning, der må tilføres disse arealer, og forbud mod gødskning.		
		1. § 3, stk. 4, ophæves.
		2. Efter § 3 indsættes:
		<p>”§ 3a. Der må ikke foretages gødskning og sprøjtning på arealer, der er omfattet af bestemmelserne i § 3, stk. 2 og 3, jf. dog stk. 2 og 3.</p> <p>Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om undtagelser fra stk. 1.</p> <p>Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at ministeren i helt særlige tilfælde kan dispensere fra stk. 1.”</p>
§ 65. Miljøministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1, § 11, stk. 3, og § 15, stk. 1.		
Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, og § 19. Den pågældende skovejer skal underrettes, før der træffes afgørelse om undtagelse fra § 17, stk. 1.		
Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 3, stk. 1-3, og § 18, stk. 1. Miljøministeren kan bestemme, at kommunalbestyrelsen skal indhente en udtalelse fra ministeren, før der træffes afgørelse vedrørende § 18, stk. 1.		
		3. I § 65, stk. 3, indsættes efter »§ 3, stk. 1-3,«:
		”§ 3a, stk. 1, for så vidt angår sprøjtning”
Stk. 4. Ved afgørelser efter stk. 1 om erhvervsmæssig tilplantning med bærbuske eller frugttræer inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje gør miljøministeren undtagelse fra § 15, stk. 1, selv om der ikke er tale om særlige tilfælde, medmindre tilplantningen strider mod tungtvejende kystlandskabelige hensyn.		
Stk. 5. Miljøministeren kan gøre undtagelse fra bestemmelserne i §§ 8 og 15, når det er nødvendigt for at realisere en lokalplan om udbygning med vindmøller i overensstemmelse med kommuneplanlægningen.		
Stk. 6. Miljøministeren kan, hvis der ikke findes et tilfredsstillende alternativ, meddele dispensation fra forbuddet i § 29 a. Dispensationen må ikke hindre opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde og skal have til formål at		
1) beskytte vilde dyr og planter og bevare naturtyperne,		
2) forhindre alvorlig skade navnlig på afgrøder, besætning, skove, fiskeri, vand og andre former for ejendom,		
3) sikre hensyn til den offentlige sundhed og		

sikkerhed eller andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet,		
4) fremme forskning og undervisning,		
5) genoprette en bestand, genudsætte eller opdrætte arter, herunder kunstigt at opformere planter, eller		
6) tillade indsamling eller opbevaring af enheder af arter, der er nævnt i bilag 3 til loven, i et begrænset og specificeret antal og under strengt kontrollerede betingelser.		
Stk. 7. Afgørelser efter lovgivningen eller regler fastsat i medfør heraf, som indebærer fravigelse af beskyttelsen efter § 29 a, træder i stedet for dispensationer efter stk. 6, hvis afgørelsen er truffet under betingelser, som svarer til stk. 6, og som er fastsat i lovgivningen.		
§ 71. Regeringen kan indgå overenskomster med fremmede stater om fælles foranstaltninger til opfyldelse af lovens formål eller til varetagelse af naturbeskyttelsesinteresser uden for landets grænser.		
Stk. 2. Miljøministeren fastsætter regler til opfyldelse af internationale overenskomster, der indgås i henhold til stk. 1.		
Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte regler, der er nødvendige for anvendelsen her i landet af De Europæiske Fællesskabs forordninger vedrørende forhold, der er omfattet af denne lov.		
Stk. 4. Miljøministeren fastsætter med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår		
1) tilladelser kan meddeles efter § 8, stk. 5, nr. 7, § 15, stk. 4, nr. 7, § 31, stk. 1, og § 32,		
2) klitfredning kan ophæves efter § 9, stk. 3,		
3) påbud og forbud kan meddeles efter § 11, stk. 1 og 2, § 26, stk. 3, og § 26 a, stk. 3,		
4) dispensationer kan meddeles fra § 3, stk. 1-3, § 8, stk. 1, § 11, stk. 3, § 15, stk. 1, og §§ 16-19, jf. § 65,		
		4. I § 71, stk. 4, nr. 4, indsættes efter »§ 3, stk. 1-3,«:
		”§ 3a, stk. 1,”
5) dispensationer kan meddeles fra regler udstedt efter § 8, stk. 7, § 51, stk. 1, eller fra regler, som fortsat er i kraft i medfør af § 101, stk. 1,		
6) godkendelse kan meddeles efter regler udstedt efter § 20, stk. 2, og		
7) bygge- eller beskyttelseslinjer kan ophæves helt eller delvis efter § 8 og §§ 15-18, jf. § 69, stk. 1.		
Stk. 5. Gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger sker endvidere i regler, som miljøministeren fastsætter i medfør af § 8, stk. 6 og 7, § 27, stk. 1-4, § 29, stk. 1 og 2, § 30, stk. 1-3, og § 31, stk. 2 og 3.		
Stk. 6. Miljøministeren træffer passende foranstaltninger for at beskytte, opretholde eller genskabe tilstrækkelig forskelligartede og vidtstrakte levesteder for vilde fuglearter.		
§ 89. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der		
1) overtræder § 3, stk. 1, 2 og 3, § 8, stk. 1, § 15, stk. 1, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, § 18, stk. 1, § 19, § 21, stk. 1, § 28, § 29 a, § 31, stk. 1, § 32, § 37, stk. 2, § 41, stk. 1 og 2, eller § 74, stk. 1,		

		<p>5. I § 89, stk. 1, nr. 1, indsættes efter »§ 3, stk. 1, 2 og 3,«:</p> <p>”§ 3a, stk. 1,”</p>
2)	handler i strid med en afgørelse truffet efter § 19 d, § 19 e eller § 19 f,	
3)	undlader at give meddelelse som nævnt i § 19 b, stk. 1 og 4, og § 26 a, stk. 1 og 4,	
4)	færdes og opholder sig på anden måde i naturen end tilladt efter reglerne i kapitel 4,	
5)	i strid med reglerne i kapitel 4 forhindrer eller vanskeliggør offentlighedens adgang til naturen,	
6)	undlader at efterkomme forbud eller påbud udstedt efter § 11, stk. 1, § 23, stk. 8, § 24, stk. 5, § 26, stk. 3, § 27, stk. 1 og 2, § 34, stk. 1, § 53, stk. 2, § 73, stk. 5, § 77 c eller § 77 d,	
7)	i strid med § 76, stk. 1, modvirker adgangen til en ejendom eller undlader at efterkomme en anmodning efter § 76, stk. 3,	
8)	undlader at give underretning eller træffe foranstaltninger som nævnt i § 77 b,	
9)	undlader at efterkomme forbud eller påbud, der er udstedt efter regler fastsat i medfør af loven,	
10)	handler i strid med en fredningsbestemmelse, en fredningskendelse eller en overenskomst om fredning indgået for fredningsnævn eller tilsidesætter forskrifter, der er udstedt i medfør heraf,	
11)	tilsidesætter vilkår, der er fastsat i en tilladelse eller godkendelse efter loven eller efter regler udstedt efter loven.	
Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i indtil 1 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er		
1)	voldt skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. § 1 og § 2, eller fremkaldt fare derfor eller	
2)	opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.	
Stk. 3. I regler, der udstedes efter loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne eller for overtrædelse af bestemmelser i forordninger omfattet af § 71, stk. 3. Det kan endvidere fastsættes, at straffen kan stige til fængsel i indtil 1 år under de omstændigheder, der er nævnt i stk. 2.		
Stk. 4. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.		
		<p>6. I § 89 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:</p> <p>”Stk. 5. Ved udmåling af bødestraf skal der lægges vægt på de hensyn, der er nævnt i § 1. Det er en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv.”</p> <p>Stk. 5-10 bliver herefter stk. 6-11.</p>
Stk. 5. Sker der ikke konfiskation af udbytte, som er opnået ved overtrædelsen, skal der ved udmåling af bøde, herunder tillægsbøde, tages særligt hensyn til størrelsen af en opnået eller tilsigtet økonomisk fordel, jf. stk. 2, nr. 2.		
Stk. 6. Er overtrædelsen begået med et motordrevet køretøj, og er såvel føreren som køretøjet hjemmehørende i udlandet, kan køretøjet tilbageholdes af politiet, indtil bøder, sagsomkostninger og erstatningsbeløb er betalt eller der er		

stillet sikkerhed for betalingen. Er beløbet ikke betalt inden 2 måneder efter sagens endelige afgørelse, kan der søges fyldestgørelse i køretøjet.		
Stk. 7. Med hensyn til iværksættelse af tilbageholdelse efter stk. 6 finder reglerne i retsplejeloven om beslaglæggelse af ting, der findes at burde konfiskeres, tilsvarende anvendelse. Tilbageholdelse kan kun ske, hvis det findes påkrævet for at sikre betaling af beløbet. Var føreren uberettiget i besiddelse af køretøjet, kan tilbageholdelse ikke ske.		
		7. I § 89, stk. 7, der bliver stk. 8, ændres "stk. 6" til "stk. 7".
Stk. 8. Reglerne i stk. 6 og 7 finder ikke anvendelse med hensyn til førere, der er hjemmehørende i Finland, Island, Norge eller Sverige.		
		8. I § 89, stk. 8, der bliver stk. 9, ændres "stk. 6 og 7" til "stk. 7 og 8".
Stk. 9. Forældelsesfristen for strafansvaret er 5 år for overtrædelse m.v. som omhandlet i stk. 1 og for overtrædelser af bestemmelser i regler udstedt efter loven.		
Stk. 10. Sagerne behandles som politisager. Retsmidlerne i retsplejelovens kapitel 73 kan anvendes i samme omfang som i statsadvokatsager.		
		§ 3
		Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. marts 2015.
		Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal ved førstkomende revision af kommuneplanen, der sker på baggrund af strategien for kommuneplanlægningen i henhold til § 23 a vedtage retningslinjer for udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, som indgår i Grønt Danmarkskort, samt for prioritering af kommunalbestyrelsens naturindsats indenfor de områder, som indgår i Grønt Danmarkskort, efter § 11 a, stk. 1, nr. 13.
		Stk. 3. § 2, nr. 2 og 3 i naturbeskyttelsesloven, træder i kraft den 1. september 2017